

ABONAMENTUL
 Pe un an . 24 Cor.
 Pe jum. an . 12 "
 Pe 1 lună . 2 "
 Nrul de Duminecă
 pe un an 4 Cor. — Pen-
 trun România și America
 10 Cor.
 Nrul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe
 un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
 și **ADMINISTRAȚIA**
 Deák Ferenc-utca 20.
 —
INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Manuscripte nu se îna-
 poiază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Vom aștepta!

(R.) În articolul dela 4 Dec. al »Tribunei« s'a spus marele adevăr, că în lupta politică cu ungurii, românii n'au ce să mai peardă, de oarece tot ce am avut asigurat în lege ori se nesocotește, ori a fost desființat: fățiș ori pe căi piezișe!

Cine deci și în astfel de împrejurări crede că numai *lăsând noi ceva*, partidele origuvernului maghiar se va îndupleca să stea cu noi de vorbă, nu mai poate fi considerat ca solie de pace ori oportunist cinstit, care în dragostea sa de neam uită trecut și prezent și nizuește să facă ceva bine pentru — viitor, ci este de-adreptul ori unealtă inconștie în mâinile adversarilor doritori să producă diversiuni în mijlocul poporului românesc, ori chiar curat trădător.

Iată de ce dl Al. Mocsonyi desaprobând acțunea dlui E. Babeș a avut titlu să-l numească un mare naiv pe avocatul român din Budapesta. Iar după ce chiar din articolele sale ne am convins, că d-sa urmărește nu atât scopuri politice, ci este mai preocupat de soartea proceselor de despărțire ce poartă împotriva sârbilor, spunându-o pe față că adică de ce ne am întovărăși cu sârbii egoiști și n'am căuta mai bine grațiile unguirilor cari judecă și în procesele ce biserica greco-orientală poartă împotriva celei sârbești, — am avut și noi dreptate să-i strigăm: *în lături!*

Oricine adică, în împrejurările actuale, vorbește de pace, orică urmărește interese

ce n'au a face cu politica, orică vrea să producă diversiuni, cum fac prin foile lor Moldován Gergely la Cluj, Burdea la Caransebeș și Kossuth în Budapesta. Pentru că și dacă am vrea noi d'o sută de ori să intrăm la tocmeală cu partidele maghiare, nu stau *ele* de vorbă! Nu se găsește adică un singur partid, ba nici chiar un singur bărbat politic maghiar, care să renunțe la idealul său politic, ideal în apropierea căruia ca *neam* noi n'avem loc. Ungurii de azi consideră cu o renunțare și o abdicare formală să adopte ideile generației trecute.. Andrássy fiul a tras cu buretele peste politica lui Andrássy tatăl. Kossuth Ferencz este o caricatură în politica mare; Návay, nepotul lui Eötvös József, e un șovinist nu se poate mai agresiv.

S'ar consideră, între unguri, drept un bărbat politic compromis celce ar renunța la gândul că actuala bază politică trebuie lărgită nimicind din drum orice veleități de ale naționalităților. Dacă nu ne-ar spune istoria că ungurii nu s'au dat niciodată — *convinsi*, ci au mers cu capul în mână, ajungând odată la Mohács altădată la — Világos, — ne-o spune chiar acum, din incidentul discuțiunii de pace pornite de dl Babeș, organul de frunte al coaliției, »Budapesti Hírlap« de Dumineca trecută, în fruntea căruia dr. Jancsó scrie: »Mișcarea asta nu o pot porni membrii guvernului, ca reprezentanții puterii statului, făcând propuneri, cum ar dori Mocsonyi, pentru că un stat nu poate să negocieze despre condițiile de existență a sa cu *supușii* săi, cași

cu factori de drept comun de rang egal.. Mai adăogăm, că în actualele împrejurări, un astfel de ofert de pace din partea guvernului politicienii naționaliști l-ar consideră, cu drept cuvânt, ca semn de slăbiciune«..

Va să zică tot mentalitatea oligarhilor cari la 6 Iulie 1437 încheiaseră la Cluj-Mănăstur pace cu *supușii* numai fiindin mare strâmtoare; îndată ce s'au întărit prin uniunea ce au făcut între dânșii oligarhii maghiari, săcui și sași, se revine asupra lucrului, și la 6 Octomvrie, acelaș an, prin tratatul dela Apáti leagă iarăși de glie *iobăgimea*... Azi având la putere întreaga oligarhie, avem a face cu guvern tare, care nu se va umili să se coboare a sta de vorbă cu — *supușii!* Pentru că și acum, cași atunci, oligarhii sunt — statul, noi ceilalți muritori nu alcătuim stat, ci suntem supuși, iobagi, cu cari domnii nu pot sta de vorbă decât ajungând în strâmtoare. Azi sunt în largul lor. Ne pot trata, scrie »B. Hírlap« (dela 1 Dec.) în chipul cum tratează Franța pe — basci ori marele imperiu german pe francezii din Alsacia și pe polonii din Posen, ori chiar și mai rău: *cum tratează România pe ciangăi!*

Asupra nepotrivirii comparațiunilor nu ne oprim. Ele sunt inerente politiceii șovinite. Logică la actualii guvernanți, zadarnic am căută și a pretinde s'o aibă, este a le cere să renunțe la însași politica ce o fac cu atâta îndârjire.

Tocmai în numărul de ieri al ziarului nostru am publicat însă acea parte a dis-

FOIȚA ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Björnsterne Björnson.

Björnson s'a născut în 1832, în Österdal, ca fiu de preot. Copilăria și-a petrecut o în mijlocul naturii grandioase. A studiat în Kristiania la universitate. Cariera literară și-a început-o scriind critici și folietoane. Prima novelă, care-i aduse renume, a fost »Synnöve S'oiбакken«, din vizața țărănească. În 1857 a fost chemat ca director de teatru în Bergen. Ca redactor al jurnalului »Bergenspost« ajunge în vârtejul unei polemici aprinse. Ca să-și regăsească independența artistică pleacă la Roma, apoi în Germania și Franța (1860—63), în timpul acesta scrie nuvelele sale populare, cari i-au înscris numele în istoria neamului său. După ce se întoarce în patrie, îi acorda stortingul (parlamentul) o leafă de 1800 de coroane, ca recunoștință națională. Bj. o respinge în 1865, fiindcă nu a fost acordată și scriitorului Kielland. Din 1865—7 e directorul teatrului din Christiania, apoi redactor, întemeietorul unei »scene libere«, conferențiar prin Scandinavia. Pleacă din nou în Roma și în Germania. De prezent trăiește când în Paris, când pe moșia sa, când în străinătate.

În activitatea sa literară se pot deosebi mai multe epoce. La început, până prin 1874, predomină nota romantică-religioasă. (Din timpul acesta datează și comedia sa »Nouii căsătorii« tradusă și în românește). Tot atunci scrie și imnul național norvegian. Urmează o epocă realistă-critică în activitatea sa. Spiritul său de observație și satira de actualitate îl duc la naturalism. Devine agresiv, reformatoric, polemic. Stilul lui e scurt

și concis. Din epoca aceasta sunt dramele: »Un faliment«, »Regele«, »Leonarda«, »Sistemul cel nou«, »O mânășă«, »Peste puteri« (2 părți), »Paul Lange și Dora Parsberg«, »Laborenius«, cari s'au jucat partea cea mai mare pe scenele europene. Are un talent oratoic deosebit, în urma căruia a avut succese mari asupra dușmanilor săi politici. Ținta lui a fost: independența politică a Norvegiei și ridicarea clasei țărănești. (Meyers Lex.)

Dăm cititorilor noștri scenele ultime din partea întâi a dramei »Peste puterile noastre«.

Drama aceasta a fost jucată pe scenele europene anii trecuți cu mare succes și a dat prilej la o mulțime de comentarii. Cauza interpretărilor diferite este a se căuta și în simpatia autorului pentru stilul nebuloș, mistic, a frazelor dodonice, abrupte — cari sunt toate caracteristica spiritului nordic, intrupat mai bine în cei doi giganți: Ibsen și Björnson.

În »Peste puterile noastre« a vrut să ne descrie Björnson lupta noastră, după o minune, după ceva supranatural, trebuința noastră de a avea un razim în credința noastră religioasă, care să ne arete că există aceea dumnezeire la care ne închinăm.

Preotul Adolf Sang e un om ideal. În urma puterii credinței lui ajunge să facă de fapt minuni. Oamenii se însănătoșează sub puterea rugii sale. Dar numai cei credincioși. Nevastă-sa aparține ființelor cu simțământul religios sguduit. Îl iubește din toată inima pe Sang, dar nu e creștină adevărată și din cauza aceasta nici paralizia ei nu se poate vindeca. Sang își încoardă toate puterile ca să o scape. Își chiamă copii,

pe Ilie și pe Rahel, ca cu ajutorul lor să se roage. Dar și ei — în străini — n'au rămas la vechea credință. Se hotărăște dar el singur să se roage. Pleacă la biserică. O corabie cu misionari trece prin fiord. Se prăbușește o lavină, toate sunt nimicite, numai biserica, unde se ruga Sang, a rămas neatinsă. Și misionarii cari trec pe acolo în frunte cu episcopul, vin să se convingă despre adevăr.

Cu puterea rugii Sang ajunge să și ridice nevasta din așternut și să umble, dar fiindcă ea n'are credință — moare în brațele lui.

El, sguduit că s'a putut întâmplă astfel, îi urmează.

Scena, care urmează ne înfățișează momentul ultim.

Actul II scena 4 și 5.

Bratt: Dacă s'ar petrece o minune în mijlocul nostru — o minune atât de mare, încât »toți câți au văzut, au și crezut« — ?

Ar veni milioane în ruptul capului — toți câți trăiesc în lipsă și în așteptare — desmoșteniții, asupriții, ceice sufer, toți celce lihnesc după dreptate.

De ar auzi, că s'a pogorit pe pământ, iarăș pe pământ, împărăția de mai înainte dumnezeiască, în înțelesul cel vechiu al cuvântului, aici, nu importă în ce loc, ar veni cu toții, cu ochii plini de lacrimi, plini de veselie, chiar de le-ar fi dat să moară pe drum — ar muri mai bine pe drum, decât să trăiască altundeva! Ar veni târându-se, fiecare din sătulețul lui, din colibloara lui, din așternutul lui, bolnavii cel dintâi, toți, toți, la marea minune a lui Dumnezeu!

cursului rostit de marele Kogălniceanu, care este un admirabil răspuns la cele ce scrie organul coaliției, precum este și o condamnare, fără apel, a întregii politici oligarhice. Fostul prim-ministru român, Kogălniceanu, care ar fi făcut cinste ca bărbat de stat oricărui popor mare, după ce arată în ce hal an ajuns șefii dela 1848, dă o lecție zdravă și șefilor de azi. Kossuth, Klapka și chiar Andrassy, au fost ceva mai zdraveni decât epigonii de azi. Totuși atât la 1849, în dieta dela Seghedin, cât și după aceea, în convenția ce încheiaseră cu principele domnitor al României, ne oferiseră cea mai largă autonomie națională, în schimbul prieteniei ce ne solicitau.

Cine-i asigură pe actualii șefi politici că n'o să mai ajungă în strâmtoare niciodată? Unde e scris, că politica lor nu va mai da de mal, cum a dat și la 1848? Dar dimpotrivă: chiar cele petrecute cu actuala coaliție, care la 19 Februarie 1906 a fost scoasă din dietă cu puterea sulitelor — honvezilor, iar în Septembrie, același an, șefii nu nimeriau ușa cum să iasă din Burg, — e un indiciu, că evenimentele se repetă... Oligarhii, cu siguranță, vor mai ajunge la strâmtoare și dacă azi ne ceartă și spun că nu e de făcut înțelegere cu actualii noștri conducători, ci aceștia să fie înlăturați, și să vină alții, »cari sincer și fără gând rezervat vor să lucreze, împreună cu ungarimea, pentru întărirea statului unitar național maghiar«, nu este exclus că mâne se vor bucura dacă vor află între noi bărbați cu cari să se înțeleagă asupra menținerii statului ungar așa cum l-a întemeiat întâiul rege ungar!

Noi avem vreme să așteptăm.

Vivant sequentes! S'a pornit lavina și nu e în stare să o oprească nici o sută de conți și baroni.

Luna Decembrie ne-a adus iarăși un seceriș bogat. Ascultați: înainte de toate magul din Nord publică un nou articol în »März«. Și nu se va opri Björnson, cu toate că împlinește 75 de ani în 8 Dec., ci va duce lupta cu îndârjire, rezoluit,

Dar n'ar rămânea numai ei singuri! Toți, căți însetează după adevăr le-ar urma. Întâi cei, la cari dorul după adevăr este mai mare: scrutații adânci și sinceri, spiritele cele mari. Focul lor ar fi mai strălucit, credința lor mai grandioasă. Căci nu le-a lipsit dorul după adevăr, nu le-a lipsit puțința de a crede, nu, le-a lipsit numai minunea.

Toți aceștia vreau siguranță și liniște, în privința celei mai mari întrebări de pe lume. Chiar și cei ușuratici, cari au dat-o la o parte, ca ceva nefolositor sau peste puțință — toți, toți doresc să știe mai mult decât știu, doresc credința. Dar dați-le o dovadă!

Dovadă, că chemarea e adevărată. Dacă o văd aceasta, vor crede și într'aceea ce nu văd. Așa a fost dela început.

Aceia, cari se mulțimesc cu mai puțin — cu experiența lor personală — aceia fac ca mohamedanii, ca evreii și ca buddhiștii. Căci și aceștia se razimă toți pe experiențele lor personale.

Înainte de toate însă o dovadă că experiența aceasta personală este un adevăr general; tocmai asta este ce ne lipsește.

Și tocmai asta o caut, ca ceva promis. Dumnezeu meu! Stau aici înaintea ultimei mele probe.

căci e eroldul dreptății și al luminii, după cum e întreaga sa activitate. Să ni-l țină Dumnezeu, să-și vadă visul cu ochii!

Alt articol important publică englezul »Scotus Viator« la loc de frunte, în »Oesterreichische Rundschau«. (XIII Nr. 5, 1 Dec.) E intitulat »Politische verfolgungen in Ungarn« (Persecuții politice în Ungaria) și vorbește cu multă căldură de nizuințele noastre drepte. Pe baza datelor autentice arată cum se persecută sistematic presa românească și a celorlalte naționalități, vorbește de Memorand, de Replică și de stările antedeluviene din parlament. Singura soluție o găsește în adevăratul vot universal, care nu se va introduce însă la nici un caz din partea guvernului actual unguresc. Articolul e foarte elocvent și scris într'aceleși stil viu, concis, pe care-l cunoaștem din broșura apărută zilele trecute.

Alt articol, care se ocupă cu stările dela noi e publicat în »Das freie Wort« din Frankfurth am Main, de E. Treumund (VII Nr. 17, 1 Dec.) și tractează relațiile dintre stat și biserică din punct de vedere socialist.

Situația compromisului în Austria. Voțarea compromisului în camera austriacă încă zilele acestea a fost foarte problematică. Partidul ceh radical, rutenii și slavii de sud declaraseră că vor face obstrucție. Acum aceste din urmă două partide au renunțat la arma obstrucționismului, iar cehii radicali rămași singuri nu vor putea împiedeca votarea compromisului.

Un nou partid unguresc. În Budapesta se formează un nou partid politic cu numele de »partidul național social unguresc«.

Programul noului partid, al cărui șef interimar este Szombat Pál, va cuprinde în afară de punctele sociale și neatârnamarea deplină a țării, atât în privința economică cât și politică, autonomia vamală, reforma armatei cu un an de serviciu militar și limba de comandă ungurească, banca națională ungurească. Pe urmă programul partidului revendică »teritoriile pierdute« ale țării: Da'mația și litoralul ei, cele patru comitate ale Croației numite »Sirmia«, realipirea Bosniei și Herțegovinei la Ungaria și dreptul de suveranitate asupra Croației...

Avertizăm cu smerenie pe făuritorii noului program că el este incomplet: cu același drept cu care să revendică sus înșiratele provincii țara noastră

Episcopul: Bratt, Bratt!

Bratt: Înainte de ultima mea probă. Căci lupta mea sufletească îmi întrece puterile. Imi iau rămas bun dela biserică, ca preot, — rămas bun dela biserică, rămas bun dela credință, — dacă, dacă, —!

(Izbucnește în lacrimi).

Episcopul: Fiul meu, trebuie mai întâi să —

Bratt: Nu, nu-mi vorbi! — Te rog! — Ajutați-mi numai să mă rog din toată inima! Căci dacă nu e acum minunea în mijlocul nostru, atunci nu e nici când altădată. Omul ăsta e mai mult decât toți ceilalți; e cel mai nobil de pe pământ! Nimeni n'a văzut o credință mai tare decât a lui. Și nimeni o credință mai tare în credința lui.

Toți: Da, e adevărat!

Bratt: Și nu e lămurit ca lumina zilei? A venit cu o avere mare aici și și-a împărțit-o toată. Cine a putut număra de câte ori și-a pus vieța în primejdie ca să sară într'ajutorul altora? Cine a numărat minunile, pe cari le-a săvârșit în urma credinții oamenilor? Tocmai, fiindcă erau atâtea minunile, nu credem în ele.

Preoți: (Incet) Și mie mi s'a întâmplat astfel.

Bratt: Poate, că trebuia să ne gândim tocmai contrarul, să credem, că se află aici ceea ce se înțelege sub »credință«. Credința aceasta se a-

stră va avea dreptul să ceară și reincorporarea »provinciilor pierdute«: Austria-de jos cu capitala Viena, Galiția și Lodomeria, Moldova și Muntenia...

Teroarea a reînceput.

Sedința dela 6 Dec. a Camerii.

Am spus ieri că la plecarea lui Justh la moșia sa înseamnă începutul unei ere de teroare în cameră. Vice-președinții camerei Rakovsky și Návay sunt acuma la largul lor, căci după cunoscuta formulă de »aplănare« a conflictului dintre președinți, fiecare aplică regulamentul după buna lui chibzuire.

În ședința de ieri vice-președintele Návay a retras cuvântul la șaptesprezece oratori. Și fiecare volnicie a lui Návay era secundată de urletele și inzultele kossuthiștilor.

— Mizerabililor și ticăloșilor! le strigă unul dintre cei mai mari guralivi, Fried Lajos, dar croații nu primesc inzultele acestea cu impasibilitate. O adevărată furtună se stârnă pe băncile lor. Cu glas imperios ei cer reglementarea obraznicului insultător și debaterile nu putură reîncepe decât după ce președintele cheamă pe Fried la ordine pentru a potoli pe croați.

S'a dovedit deci încă odată că o opoziția neungurescă numai prin energie și hotărâre să se poată menține în camera ungurească și nu prin concilianță umilită și plecată.

După seria de volnicii a lui Návay a vorbit deputatul român Iuliu Maniu.

Se pare că deputații unguri au început să înțeleagă și ei adevărata valoare a acestui potrivnic al lor, căci el nu mai este întimpinat cu sgomot și insulte ci ascultat cu tăcere și cu respectul datorit talentului și seriozității politice.

Acesta este succesul cel mai întreg și mai adevărat pe care-l poate avea un deputat de opoziție: tăcerea atentivă și cuviința cu care majoritatea îl ascultă.

rată ca minune! Că el trebuie să ajungă la minune!

— Trebuie poate să ne gândim astfel?

Dar, orice să ne fi gândit, — n'a trebuit să ne uităm la el cu neîncredere atât de vădită, cum am făcut-o din nefericire și eu. Iubirea lui, credința lui trebuiau să mă facă mai plecat. Mă învinovățesc pe mine însumi și mă rog de iertare lui, din toată inima!

Toți preoții: (fără excepție) Și eu! Și eu!

Bratt: Nu cunoaștem un om mai bun, decât pe el, nu cunoaștem o credință mai tare, mai mare decât a lui; — mai stăm la îndoială că se va petrece minunea? (mișcare).

Jensen: (murmurând) Vedeți crucea de asupra ușii? E soarele, care apune — sau e?...

Bratt: Nu o știu. Dar fiți siguri de una: dacă se întâmplă minunea, se vor găsi mii de oameni să o vadă, chiar și dacă nu o vedem noi.

De am putea fi și noi de față! — Da, de față! — Inchipuți-vă ce vrea să zică să trăiești ceva ce »au crezut-o toți, îndată ce au văzut-o!«

Și să putem fi martorii unui astfel de lucru — tu, tu și eu? E prea mult; nu se poate! — E peste puțință. —

Și totuși se poate, — sunt atâția contemporani, frați, — vai, tot așa de slabi, tot atât de puțin

Cine suferă?

De stomac, de constipație, de lipsă de poftă de mâncare?

Acela să facă experiență cu apa amară naturală HORGONY recomandată de mai multe sute de medici. Înainte de dejun dacă se ia o jumătate de pahar din apa amară HORGONY după una până în două ore își face efectul dorit, și revine pofta de mâncare și starea bună generală. — Apa naturală HORGONY nu are gust rău și nu provoacă nici un gust neplăcut. Se poate căpăta în toate prăvăliile cu ape minerale, în băcăni și farmaci. La târgululă să se ceară lămurit apa amară naturală HORGONY.

Proprietar: Loser János, Budapest.

Românii și maghiarii.

Discursul rostit de Michail Kogălniceanu în
sedința adunării deputaților dela 11 Febr. 1886.

(Urmare.)

Ei bine, d-lor, întreb, oamenii onești, patrioții inteligenți, și mai ales oamenii de stat, numai în nenorocire trebuie să își fie cuvântul dat? Eu socotesc că tocmai, pentru că patrioții unguri au ajuns la țelul sforțării lor, ei trebuie să facă o noare angajamentelor lor luate în timpul restriștei. Au fost unii oameni cari muștrați de cuget, au ținut dacă nu în tot, măcar în parte vechile lor legăminte; acestor oameni românii datoresc ceea ce în Ungaria se numește legea naționalităților.

Ei bine și această lege cum se păzește? Mai deunăzi, în parlamentul ungar, dl Babeș, omul cel mai pașnic și mai moderat dintre românii din parlament, ca să poată să facă pe majoritate să asculte glasul său, și din nenorocire și pe minciritatea care se revoltă numai când aude cuvântul de român, el a trebuit să spună mai întâiu, că copiii lui vorbesc ungurește mai bine decât românește; ceea ce între românii de peste Carpați a provocat în contrăi o mare furtună, trăindu-se acest cuvânt de crimă în contra națiunii, când bietul om a zis aceste cuvinte numai ca să poată fi ascultat. Astfel dl Babeș a putut spune în fața guvernului și parlamentului, că din legea naționalităților atât de trimbițată, astăzi n'a rămas o linie păzită, sfârșind a zice că lucrurile au mers atât de departe, încât în țările supuse Coroanei Sfântului Ștefan, de către maghiari se numește patriot, și se tratează ca patriot numai acela care s'a lăpădat de naționalitatea sa. Și când la finalul vorbirii lui Babeș, deputații unguri Szilágyi și Albert Apponyi au întâmpinat, că din fericire nu masele populației române vin neîncetat cu plângeri, ci numai unii agitatori, iată ce blândul, moderatul și cumpătatul Babeș a răspuns nobililor săi adversari: »Feriți în fine că avem în patrie astfel de mase (gloate) din care nasc astfel de agitatori, care aici se prezintă cu curajul convicțiunii lor, aceasta dovedește că în acele mase există putere de viață, prin care vom avea un viitor. Iar dacă vorba ar fi de vocea maseilor, apoi aceea știm cum sună — din lumea lui Horea — dacă îmi poate fi permisc a rosti acest cuvânt. Până atunci, până când noi vorbim așa cum vorbim, până atunci gloatele nu vor vorbi în acel înțeles.

O furtună complectă de pe toate băncile izbucnește obicnuit la cuvintele oricărui deputat român sau sârb, când are curajul de a cere res-

pectarea drepturilor naționalităților nemaghiare. Așa a fost și cu ocaziunea discursului, lui Babeș. Dar aceste furtuni au fost și mai mari, când Ludvic Mocsary, șeful stânzei extrem, partizanul credincios a lui Kossuth, unul între toți ungurii corbul alb între unguri, cum îl califică »Gaz. Trans«, a cutezat în parlament să ia apărarea naționalităților nemaghiare.

Acest patriot luminat, acest adevărat bărbat de stat cu vederi largi și prevăzătoare, încă în dieta din 1879 a avut curajul să spună verde în ochii ministrului președinte Tisza, că rău făcea de prigonea naționalitățile nemaghiare, că mari pericole pregătea pentru Ungaria politica sa oarbă și violența de a maghiariza toată suflarea omenească din Ungaria, și că trebuie să se recunoască de toți că Ungaria este un stat poliglot.

De atunci și până astăzi, Mocsary a protestat necontentit în contra violențelor ungurești, în contra silniciei maghiarizării a școalelor românești; și, în discuțiunea ce de curând a urmat în sinul parlamentului din Budapesta asupra bugetului cultelor și instrucțiunii publice el sus și tare a zis miniștrilor și legislatorilor maghiari următoarele cuvinte pline de înțelepciune:

»Inima mi sață de bucurie, zice el, văzând ce progrese mari am făcut pe terenul instrucțiunii publice; și nu pot decât să doresc din suflet înaintarea și înflorirea cât mai mare a culturii maghiare; o profundă îngrijire însă mă cuprinde, când trebuie să văd că tot ceea ce se face, se face numai pentru cultura maghiară, iar nimic pentru cultura cetățenilor nemaghiari!»

Și când șovinistii maghiari amenințau naționalitățile nemaghiare de a li-se ridica drepturile asigurate priu legea naționalităților — drepturi cari în fapt sunt toate oborite — acest Mocsary aruncă în obrazul prietinsilor liberali și constituționali maghiari aceste cuvinte:

»Nu este nimic mai ușor decât să găsim pretexte, ca să revocăm așa numitele drepturi din legea de naționalități, nimic mai ușor decât ca să imputăm naționalităților, că abuzează de aceste drepturi.

Și apoi bărbatul cu înalte vederi își încheie argumentațiunea prin următoarele cuvinte zdrobitoare:

»Unde am ajunge cu amenințările dlui Szilágyi? Dacă unii abuzează de drepturi, aceasta nu poate servi de pretext ca ele să se nimicească... și dacă voim să împiedecăm ca aspirațiunile naționalităților să se manifeste pe față, atunci nu este destul să ștergem legea de naționalități, ci trebuie să mergem și mai departe. Vedeți însă, ca nu cumva suprimând simptomele aspirațiunilor na-

ționale ce se arată pe față, să faceți din aspirațiuni conspirațiuni!»

Nu eu, nu un român de peste Carpați, ci un patriot ungar, un partizan a lui Kossuth ne spune aceste cuvinte, ne arată răbelul de moarte ce ministrul și parlamentul din Budapesta fac naționalității române, încercându-se de a o nimici în însuși focularul ei intelectual; în școală.

Dar să mergem mai departe.

În adunarea, în congregațiunea comitatului din Brașov, ținută în 17 Decembre trecut, a venit în desbatere proclamațiunea iridentei române, care a servit de pretext distărării celor șase români. S'a sculat avocatul român Lengeru și a tratat această chestiune: Românii iridenți, deoarece vice-comitele a fost pus'o pe tapet; el a întrebat pe vice-comitele despre somațiunea ce s'a făcut pentru a se strânge toate exemplarele proclamațiunii din București, de ce nu s'a făcut și în limba românească? Vice-comitele a răspuns că eră de prisos, fiindcă proclamațiunea iridentei, mulțămită prudenței cetățenilor, n'a avut urmări.

Atuncea avocatul Lengeru în fața delegatului a răspuns următoarele:

»Românii sunt destul de inteligenți, pentru a nu lupta pentru principiile iridentei; noi suntem aderenți fideli ai politicii naționale; vom rămâne și pe viitor și totdeauna, dar pentru aceea nu vom uita nici când că suntem fiii ai patriei aceste, a cărei bine îl vom avea totdeauna înaintea ochilor. Eu nu neg că românii au ceva comun cu iridenta: Nemulțumirea (deputatul dietal Imrich: așa este!) Administrațiunea e rea, autoritățile nu respectă legea; legea pentru naționalități nu se observă. (Imrich: așa este). Lengeru cu toate întimpinările reprezentantului guvernului a continuat enumerând plângerile naționalităților; numai dacă se vor satisface aceste plângeri, vor fi și naționalitățile mulțumite. El a accentuat că guvernul numește comiți supremi cari nu cunosc limba poporului; justiția nu este destul de nepărtinitoare; cu un român nu se ia protocol în limba română; avocatul român nu poate vorbi în sala tribunalului românește, etc.

Ei, dlor, acestea toate se spun în parlamentul ungar, acestea se spun în congregațiunea comitatului din Brașov, acestea le spun ziarele, acestea le spune poporul întreg al românilor de peste Carpați.

Să vedem, dlor, dacă acestea erau la 1848, la 1859 și 1860 ideile oamenilor de stat, promisiunile patrioților unguri, cari azi ocârmuesc Ungaria, dacă acestea erau ideile însuși ale lui Kossuth.

Iată, dlor, ce gândia și ce mărturisia Kossuth când se pregătea a reintra în Ungaria, cu mâna

credincioși, așa de lipsiți de dragoste, ca și noi, —

Toți: — Da, da! —

Bratt: — dar nu toți se vor bucura de atâta cinste; numai noi, nevrednicii, suntem cei chemați!

(Mișcare mare.)

Și dacă privesc afară, în regiunea aceasta strâmtă, pleșuvă, unde nu se aude decât țipetul pasărilor de mare, îmi vine în gând: împărăția lui Dzeu și-a luat începutul într-o țară bogată, în regiunile călduroase, în mijlocul mișcării; — ce dovadă mai mare, despre întreaga sa mărire, decât aceea, dacă ar apărea din nou, în ținutul acesta uitat de lume, sărac și aproape de zăpezile vecinice —!

Falk: (ridicându-se, palid, abia rostind) Da, da!

Mai mulți: Da, da!

Bratt: — Mi-se pare, că toate se împlinesc, că minunea trebuie să vină!

(Toți s'au ridicat în picioare.)

Episcopul: (încet) O, de ar veni și de aș putea-o vedea și eu, om bătrân!

Bratt: Da, de ne-am face părtași cu toții de marea credință! Nu fiindcă o merităm, ci fiindcă avem lipsă de ea.

(Cade în genunchi; alții fac asemenea.)

Bratt: Fiindcă are lipsă de ea întreaga omenire! Pentru că ne-a fost promisă. Fiindcă trebuie să se împlinească aici, dacă există. (Ingenunchiază.)

Credința lui va ajunge o! Credința lui e cea mai tare de pe lume! Și credința e în stare să facă toate! Da, e în stare toate!

Toți: Da, e în stare toate!

Bratt: — Dacă nu va putea-o el, — atunci nici nu se va putea împlini vreo-dată.

Atunci nici lucrul celalalt n'ar fi adevărat. Atunci ar zăcea în toate ceva ce nu se poate ajunge nici când — ?

Ceva peste puterile noastre — ?

Scena a 5-a.

Rahel: (se aude de dinlăuntru strigând îngrijorată) Ilie!

(Vine din dreapta, țintă spre fereastră, repede, și o deschide. Strigă din toate puterile):

Ilie!

(Se întoarce subit și ar cădea, de nu o prindea de braț Kröier. Izbucnește în lacrimi, se ridică însă imediat, îngrozită și arată spre o odaie):

Acolo! Acolo! Nu mai e singură!

Uitați-vă numai, — priviți! (Toți s'au ridicat) Ilie apare în anticameră. Rahel se smulge din brațele lor și aleargă spre el:)

Mama! Mama!

Ilie: S'a sculat?

Rahel: Da, da!

Ilie: Și umbilă?

Rahel: Da! Dar nu e singură!

Ilie: Să o știe toți!

Rahel: Nu la tata!

Ilie: Nu, ci sus, în clopotniță, ca să sunăm vestea în toată lumea! (Ese)

Rahel: Da n'ai scară!

(Nu primește nici un răspuns; îngrozită:)

Nu sunt nici trepte!

Episcopul: (șoptind), A, ascultați numai!

(Din biserică se aude.)

Aliluia, Aliluia!

Aliluia, Aliluia!

Toți: (cad în ghenunchi și șoptesc).

Acum o știe! O știe!

Clara vine încet în haina ei cea albă de in; cu ochii ațintiți ficși asupra bisericii; stă pe loc și își întinde brațele în direcția, de unde vine cântarea.)

Toți preoții: (răspund în cor, încet:)

Aliluia, Aliluia,

Aliluia, Aliluia!

Rahel (de afară).

Acum stă tata în ușa bisericii.

(Se aude cântarea lămurit).

Aliluia, Aliluia!

Aliluia, Aliluia!

(Clopotul bisericii și întreg poporul prind cântarea cu o putere atât de măreață, încât crezi că cântă mii de oameni. Cântarea câștigă puteri mereu, fiindcă se mai adaogă și alte cete. Într'un moment ai crede, că acest »Aliluia« stă să ridice casa în slava cerului.)

Sang apare pe pragul ușii, în bătaia soarelui, care apune. Toți se ridică și se dau la o parte.

El își întinde amândouă mâinile spre Clara, care se află în mijlocul odăii. Ea le întinde pe ale ei. Sang îi merge înainte și o ia în brațe.

Cântecul îi cuprinde în puterea lor. Odaia e plină de lume, tot astfel și întrarea. Toți se îmbulzesc să vadă, chiar și pe la ferestă.

În momentul acesta Clara alunecă încet pe umărul lui. Cântecul încetează; numai clopotul bisericii sună mereu.

Înarmată cu ajutorul românilor; aflăm acestea în memoriile sale.

Instrucțiunile date de Kossuth ca președintete guvernului provizoriu, de Klapka și Teleki, ca membrii ai acestui guvern, și comunicate agenților pregătitori revoluțiunii, cuprind următorul period:

»Noi avem încă a chema luarea aminte a Dv. asupra unei chestiuni foarte importante: relațiile noastre către naționalitățile străine. Siliți-vă a cerceta simțimentele și datorințele românilor și sașilor, precum și ale sârbilor și croaților. Pentru acest finit, adresați-vă la cei mai influenți reprezentanți ai acestor naționalități. În timp ce de pe o parte îi veți asigura, că noi pe baza integrității teritoriului unguresc și a legilor din 1848, suntem gata de a face toate concesionile ce le poate cere un frate dela frate său, invitații pe de altă parte de a aduce cele mai departe dorințe ale lor la cunoștința noastră, de se poate prin oameni de ai lor înadins trimiși aici. Dacă noi într'aceste privim legile din 1848 ca punct de plecare, noi suntem departe de a păstra neschimbate aceste legi; din contră noi voim a largi și întinde principiile cuprinse în ele, asifel că toate interesele, precum cele naționale așa și cele confesionale, sub protecțiunea constituției ungurești, să găsească deplina lor îndestulare. Ca povăț să vă serveze alăturatul proiect al constituțiunii, pe care subscrisul președinte l-a lucrat, și a căruia principii fundamente noi cu toți le aprobăm.

(Subscriși) Ludovic Kossuth, președinte G. Klapka, L. Teleki.

Iată acum și contractul constituțiunii proiectate, privitor mai ales la chestiunea naționalităților.

»Precum religiunea, așa și naționalitatea este de interes social. Statul, ca asemenea, nu are nimic comun, nici cu una nici cu alta. Fiindcă constituțiunea asigură dreptul de întrunire, cetățenii sunt liberi de a se asocia pentru ocrotirea și dezvoltarea intereselor lor naționale, precum și altele, și de a convoca adunări în comune, comitate, sau în toată țara...

Ei pot ținea adunări și lua hotărâri, dar numai în marginile constituțiunii și ale legilor, și statul nu poate nimic pretinde decât că adunările să fie publice. Acest princip își va avea aplicațiunea atât către naționalitatea maghiară, cât și către celelalte naționalități; nici una nu va avea un privilegiu deosebit, și guvernul nu va protege pe nici una în paguba celorlalte. Întru cât însă guvernul, parlamentul, comitatul, comuna, are nevoie de o limbă oficială, acest princip se va aplica astfel ca pretutindeni, majoritatea hotărăște în care limbă să se trateze afacerile publice, fără a se jicni drepturile minorității. Dacă de exemplu o adunare comitatensă hotără-

Clara încearcă să-și vină în fire cu toată puterea și să stea dreaptă. Nu poate decât foarte puțin, totuși își ridică capu 'n sus și-l privește.

Clara: Om minunat, — fiindcă ai venit — dragul meu!

(Capul îi cade, brațele i-se lasă ostenite în jos, cade nemică cu tot trupul).

Sang: (stă drept și o ține; îi pune mâna pe inimă; se apleacă spre ea mirat. Apoi privește în sus și vorbește într'un ton copilăresc).

Dar n'am înțeles-o așa — ?

Sau — ? — Sau — ?

(Se prinde în dreptul mânei și cade jos).

(Rahel a văzut toate astea ca împietrită. Dă un țipet prelung și cade în ghenunchi în fața părinților).

Kröter: Ce voiă să zică — cu »Sau« — ?

Bratt: Nu o înțeleg pe deplin. Dar a murit din cauza asta.

Rahel: A murit? — Nu se poate!

(Clopotul sună mereu.)

(Cortina cade).

ște pentru anul curgător ca limbă oficială limba română, slavă, sârbă, germană, ungară, atunci cetățenii de alt neam au dreptul în limba lor proprie, nu numai de a da petițiuni, de a trata procese, dar încă și de a vorbi în adunări. Guvernul însă, în caz când comitatul către care adresează un ordin, a adoptat o altă limbă, ca limbă oficială, este dator la trimiterea ordinelor scrise în limba oficială maghiară, a adăogi o traducere în limba comitatului; precum asemenea și comitatul trebuie să urmeze aceeași regulă, în relațiile sale cu diferitele comune. Și vice-versa, comitatul, când limba sa oficială nu este cea ungurească, este dator a pune alături cu rapoartele sale o traducțiune. Legile însă vor fi traduse în toate limbile întrebuintate în țară, și tot așa vor fi publicate.

Iată, dîor, ce mai zice Kossuth despre unitatea statului.

»Principiul unității statului, care s'a visat ca un izvor de putere și care cu toate deșteptările istoriei se privește deasemenea, a primit în Viena la întâia criză o lovitură deplină, precum asemenea și în trecut a primit mai multe desfaceri și iarăș și în viitor va primi asemenea lovituri; căci în așa numita Austrie unitatea nu este sorgintea puterii, ci a slăbiciunii, și aceasta este o lege naturală pe care nici o meșteșugire nu va izbuti a o desmînji. Principiul unității este la locul său numai la o națiune. Acolo nu mai este putere, pentrucă unește și leagă. Dar ceace se numește Austria, nu este o națiune, ci un conglomerat de diferite națiuni. (Nu naționalități, ci națiuni). Într'o asemenea situațiune, ori ce silință spre întrunire nu împreună, ci desparte. Intre elemente disparate nu numai se poate săvârși vre o asimilațiune, dar chiar o cohesiune mecanică nu se poate efectua. Cu cât aceste elemente se vor împreună-lega, cu atât ele vor ținde a se desface.

(Va urma).

Din Bihor.

Românii din Bihor în activitate.

(T) În felul ăsta glăsuiau în săptămâna trecută jurnalele din capitala Bihorului.

Am tresărit, fulgerat de un fior de bucurie și nespūsă veselie, la văzul acestor scrise, și un prelung suspin ni-s'a rupt din adâncul sufletului: să fie într'un cîas bun zis, și glasul să le fie de aur... celor cari scris'au adică aceste cuvinte neobișnuite pân'acum în înstrăinatul nostru colț de țară.

Și pricina glăsurii acestor cuvinte a fost un sfat intim ce s'a ținut în scopul ce să se hotărăscă ținuta membrilor aleși la congregație, în scopul ca rîndurile celor de aceleași principii și nădejdi să se închege și pentruca de acum înainte toți cu gând înfrățit să pornească spre plaiuri mai luminoase...

Să nu ni-se ieie ca deșertăciune, dar pare că ne-am înălțat și pare că mai cu mândrie privim în ochii tuturora, de când putem scrie că în Oradea-mare în comitatul Bihorului, sfat s'a ținut pentru închegarea rîndurilor...

S'a dus în vileag vestea, ne pare bine, cel puțin ni-se dezleagă și nouă limbile, și pentruca publicul românesc să nu fie nedumerit despre ținerea sau neținerea acestui sfat, văzând că jurnalele din loc au luat act prin un interview despre ținerea sau neținerea acestui sfat, iar ale noastre nu, nici într'o formă, ne simțim îndemnați a declara, s'a fost hotărît tănuirea acestuia din pricina ca a fost un sfat pregătitor, în care numai cestiuni principiale însă și nu meritorice s'au desbătut. De acum înainte se va încunoștința publicul regulat despre orice hotărîre.

S'a hotărît adică, că clubul nostru comitatens, să fie neatîrnător de ale altor partide, neputînd fi membrii clubului nostru, membri și ai altui partid. S'a hotărît apoi principiul solidarității, că adică minoritatea are să se supună la toată împrejurarea hotărîrilor majorității, lucrînd fiește care

nu izolat dupăcum îl taie capul, ci după planul bine chibzuit al majorității.

Și toate aceste sub urmarea ca fieștecare are să-și tragă consecințele, însă dezertorul va fi tractat după cuviință, știind și cei băștinași a-și atrage consecințele față de cel care cu nerușinare va îndrăzni să-și necinstească steagul părăsindu-l și asemenea leprosului are să fie... pentrucă nu putem înălța baraca cozmosului, pînă-ce pentru noi n'avem măcar o streșină de adăpost. Ca să poți ținde milă altuia, trebuie să ai tu... și când te cuprinde focul, alergi să-ți mîndui copii tăi, deodată...

Și comentează nouă de binevoitoarele jurnale arădane, în fel și chip faptul îngrozitor, că românii din Bihor vreau activitate, și bine înțeles sfârșesc că întreaga activitate va fi fără rost, și lucrul cel mai cuminte ar fi, dacă am intra în tabăra cutare a cutărui partid. Apoi să le fie de bine comentările și glasurile de sirene, dar nu mai cerem din ele, ne-am prea săturat...

Ba ce e mai mult, pun în gura unui fruntaș al nostru vorbe, care ne îndoim că le-ar fi zis respectivul fruntaș că adică, e drept, că intrarea în activitate a noastră ar avea un rezultat problematic. Ne îndoim zicem, s'o fi spus asta, cu atât mai vîrtos, cu cât deja faptul simplu, că se vorbește despre românii din Bihor, ca și despre cei cari s'au sfădit cu nepăsarea, este un câștig moral... iar cât despre câștigurile reale, înmulțite cu dobânzi, că vor urma, noi nu numai că nu ne îndoim, ci din contră, cu toată tăria și nădejdea sufletului nostru mult încercat cu toții o credem.

Și cu neclintită credință credem, că după înfăptuirea acesteia, golul vieții noastre se va împânzi de vrăjirea tainică a închegării... și par'că deja de pe acum simțim, cum prin văzduh trece ceva — neînțeles de noi pân'acum ca o adiere întremurătoare — suspinul de ușurare a narodului, mulțămînd celui nevăzut, pentru ridicarea petrei nepăsării de pe sufletele prea mult pînă acum apăsate.

Din România.

Sănătatea M. S. Regelui. Suntem fericiți a anunța că sănătatea M. S. Regelui este din cele mai bune. Cura prescrisă de dl prof. dr. Noorden, precum și aceea prescrisă acum în urmă de dl prof. dr. general Teodori, a dat rezultate excelente. M. S. Regele, în urma acestei cure, se simte astăzi mult mai bine decât ori cînd.

Sosirea d-lui prof. dr. Noorden, despre care s'a vorbit prin presă, n'a fost reclamată de nici o nevoe. Savantul profesor vienez va veni ca de obicei spre a se convinge de frumoasele rezultate pe cari le dă eura prescrisă.

Ziua sosirii în București a dlui prof. dr. Noorden nu a fost fixată. În tot cazul d-sa nu va veni înainte de începerea vacanței Crăciunului catolic.

Aceasta este încă o dovadă că starea sănătății Majestății Sale nu inspiră absolut nici cea mai mică grije.

Dela Cameră. (Ședința dela 23 Noemvrie). Ședința se deschide la orele 2 și 10 minute, prezidată de dl M. Ferichide.

Prezenți 120 d-ni deputați.

Pe banca ministerială se află d-nii Sturdza, Toma Stelian, Costinescu, Harel, Morțun și I. Brătianu.

Dl Ferichide, președintele camerei, anunță că ședințele viitoare se vor deschide mai de vreme.

Roagă deci pe d-nii deputați ca de mâine încolo să vie dela 1 jumătate.

Dl Al. Djuvara, raportorul răspunsului la mesaj, dă citire proiectului de răspuns.

Dl N. Iorga cerînd cuvîntul spune următoarele:

N'am pretenția să creez un curent în majoritate.

Înainte de dejun, dacă beai un jumătate de poc al de apă amară o o o

Igmândi alui **Schmidthauer**, stomacul neregulat îl aduce în ordine în decurs de 2-3 ore.

Medicament foarte bun pentru împiedecarea boalelor interne, tot așa are efect admirabil la boale de stomac, intestine și de sînge, tot așa în contra îngrășării, contra trohnei, respirării grele, gîlbînare, umflarea ficatului și fierii, diabetă, vîna de aur, podagră, reumă și multe boale interne. Comandă se pot face la Schmidthauer Lajos, farmacist în Komarom. Se poate căpăta în fiecare farmacie mai

bună și prăvălie de coloniale. Prețul unei sticle mici 30 fil., mari 50 fil.; să nu se confunde cu lă apă amară.

Mi-s'a spus de mult că, intrând aci, întru într'un aeropag dificil.

Știe că nu reprezintă o alcătuire în stare de a guvernă, ci guvernul opiniei publice, așa zisa minoritate, care numără însă 4 milioane români.

I-s'a mai spus că ar fi reprezentând pe anarhiștii români. Aceștia din fericire nu există. Oratorul spune că sufletul său e plin de revoltă în contra alcătuirii politice de azi.

Vorbește de partidele politice, spunând că le caracterizează un fel de disciplină bizantină care nu primește nici o idee de afară.

Face comparația disciplinei partidelor noastre cu severa disciplină a ordinului jezuiților (iari-tate).

»Din cauza acestei discipline, de multe ori am fost privit cu indiferență și am fost persiflat.

Se face tumult, se aud număroase întreruperi. Voci: E novice!

DI N. Iorga protestează și cere să i-se respecte cuvântul.

DI președinte atrage atenția oratorului să fie cuviincios față de majoritate.

DI N. Iorga. — Știți ce soartă au avut părțile mele în lunie, când cerusem amnistia și reforme. Păcătuiseam eu cu aceasta? Amnistia a acordat-o suveranul; reformele s'au amânat, pentru a fi fecate.

Afară de aceste două lucruri mai cer ceva: să se facă o anchetă stabilindu-se ce anume orori inutile s'au săvârșit, când cu oșera de repreșiune.

Ceream pedepsirea vinovaților.

Vorbește de afacerea Dreyfus arătând cât s'a frământat Franța, pentru un singur om nevinovat.

În urmă, dl Iorga rostind câteva cuvinte, cari dlui președinte al camerei i s'au părut neparlamentare, a fost chemat la ordine de către acesta. După ce incidentul s'a închis, oratorul a declarat că așteaptă o anchetă mai largă, numirea unei comisiunii, care să studieze în adevăr nevoile țaranului.

Pentru așa ceva este însă nevoie și de un om mare cum a fost un Kogălniceanu de exemplu.

Dela senat. (Sedința dela 23 Noemvrie). Sedința se deschide la orele 2 și 30 min. sub președinția dlui Const. Climescu.

Pe banca ministerială se află d-nii Anton Carp și general Averescu.

DI Costescu-Comăneanu depune un proiect de lege al său, prezentat la Senat acum 11 ani, și care este relativ la învoielile agricole.

Cere urgența.

DI dr. Râmnicănu declară că este neapărat trebuincios să se legifereze o situațiune desuferită pentru țărănime.

DI C. Arion crede că, deși este de dorit o cât mai repede îmbunătățire a situației țaranilor, nu se poate acorda urgența unui proiect de lege particular fără consimțământul guvernului.

DI Anton Carp spune că s'a făcut greșală la 1885 de s'au împroprietărit țaranii cari nu aveau mijloace să facă agricultură și de aceea mulți s'au înglodat în datorii și au lăsat pământul pe mâna altora. Guvernul a întreprins o anchetă asupra acestei chestiuni și conchide că proiectul dlui Comăneanu ar trebui să aștepte rezultatul acestei anchete.

Mai vorbesc asupra urgenței domnii Râmnicănu și Arion.

Pusă la vot, urgența se respinge.

Sedința publică se suspendă la orele 2 și 45 min. spre a se da citire proiectului de răspuns la mesajul tronului.

Prânzul în onoarea dlui Deschamps. Cele două ziare franceze cari apar în capitală, au dat aseară un prânz în onoarea dlui Gaston Deschamps, distinsul critic literar dela »Le Temps» din Paris.

Banchetul a avut loc în sala de sus a hotelului Capșa și a început la orele 8.

Au luat parte 22 persoane, între cari și d-nii Take Ionescu, Jean Lahovary, C. Disescu, Nestor Cincu, Toma Cămărășescu, Paul Brătășanu, Al. Djuvara, V. G. Morțun, C. Alimănișteanu, Vintilă Brătianu, Prințul Brâncoveanu, Pompiliu Eliad, Grant, Jules Brun, Gr. Ventura, consulul francez Briol, I. Procopiu, J. Rubin, Corbescu șef de cabinet la ministerul de interne, etc.

La șampanie au vorbit d-nii: Take Ionescu, Jean Lahovary, Eliad, Procopiu, Djuvara, Disescu, Brătianu, Ventura și d. Deschamps.

Prânzul a luat sfârșit către orele 11 din noapte

Vorbirea deputatului dr. I. Maniu,

rostită în sedința dela 6 Decemvrie a dietei.

Un membru marcant al partidului Independist mi-a făcut declarația, că atacurile naționaliste nici odată n'au stricat guvernelor cari s'au perindat, ci din contra, câte odată le-au întărit poziția.

Nu vreau să mă ocup dacă e de aprobat să înțeleagă cineva asfel lucrurile. Și iată de ce: după a mea părere nu este dător de ton că în anume împrejurări ce este plăcut guvernului, ci important este ce folosește ori ce strică țării. După părerea mea însă pentru țară nimic nu poate fi mai stricțios decât dacă în anume chestii de interes vital opinia publică rămâne neinformată, decât când ajung la suprafață anume principii eronate ori înțelegerea d'andoasele a lucrurilor și astfel ajung dominante curente isvorite din preocupări unilaterale.

Proiectul de lege pus în discuție și în același timp în legătură cu înțelegerea economică cu Austria și chestia națională, ating cele mai vitale interese ale țării. Permiteți mi dar, ca de câte ori ne întănim cu adevărat labirint de noțiuni ciudate și eronate, față de aceste înțelegeri întotdeauna să lămurim punctul nostru de vedere. Să facem asta suntem cu atât mai ales datori, și anume nu numai din punct de vedere politic, ci e o datorie de cetățeni, pentru că afacerile aceste stau în cea mai strânsă legătură, cu toate că la prima ochire s'ar părea că sunt chestii ce difer între oaltă.

Aceste două chestiuni se află în aceeași legătură prin care se află unite echilibrul armonic al sufletului cu funcționarea regulată și cu sănătatea trupului omenesc. Și dați-mi voie să afirm că dacă proiectul acesta pătimește de atâtea cusururi și scăderi arătate de toți preopinienții, atunci în mare parte aceasta se datorește tot faptului că raporturile interne, aspectul din lăuntru al țării este bolnav și nefiresc. Din împrejurările acestea nu a putut răsări un proiect economic sănătos și ireproșabil ci el poartă în frunte semnele împrejurărilor din cari s'a născut.

Căci mă întreb care-i psihologia ce se găsește la temelia acestui proiect? De o parte năzuința către deplina neatârnat și libertate și pofta de a stăpâni pe de altă parte, supraprețuirea însușirilor de rasă și dorința de a le păstra de o parte, iar de altă parte nesocotirea și disprețul acelor însușiri la alții. De o parte dorința de a vă crea toate condițiile prielnice pentru dezvoltarea D v., de altă parte împiedecarea dezvoltării noastre cu ori ce chip. De o parte văd încrederea exagerată în puterile D-voastre și de altă parte disprețul și bagatelizarea puterilor celorlalți factori.

Acesta-i tabloul psihologic ce să desfășură dinainte-ne și aceeași este temelia pe care-i așezată și partea economică a chestiunii.

Mai întâi guvernul a trebuit, de sigur, să deslege partea economică a chestiunii. Noi încă o privim din punctul acesta de vedere.

Dar este cu neputință să nu examinăm întâi proiectul din punctul de vedere al dreptului și al situației politice și al încrederii ce putem avea în guvern.

Din punctul de vedere al dreptului, trebuie să întrebăm mai întâi dacă el corăspunde legilor noastre și parlamentarismului nostru. Iar din punctul de vedere al situației politice trebuie să-l examinăm dacă el corăspunde situației și dacă corăspunde, cine este răspunzător pentru situația asta, care a silit pe guvern să prezinte proiectul. Din punctul de vedere al încrederii politice trebuie se căutăm dacă proiectul dovedește prevedere și energie din partea guvernului încât noi cei cari stăm departe de el și nu cunoaștem împrejurările de unde vine, să putem avea încredere în guvern.

În ciuda marelui Dv. jurisconsult în chestii de drept constituțional însă afirm cu hotărâre că felul cum legea asta a fost prezentată se împotrivesc legilor noastre. Legea XII din anul 1867 — cere în mod apriat cu proiectul compromisului cu Austria să se prezinte sancțiunii M. Sale numai după ce a fost discutat pe articole în cameră.

Partidul kossuthist va răspunde poate că nu avem de a face cu un proiect de comunitate ci de convenție vamală. Dar punctul acesta de vedere nu se poate admite. Rațiunea legii dela 1867 este tocmai că pentru a feri guvernele noastre de influențe străine, este nevoie ca parlamentul să dezbate proiectul amănunțit și pe articole.

Voința legii este ca guvernul să dea toate lămuririle necesare și ca opoziția să și exercite în măsură largă dreptul de control. Aceasta a fost intenția legiuitorului.

Domnilor, în felul cum legea asta a fost prezentată, controlul este cu neputință. O sumă atât de mare de chestiuni politice cum se găsește în proiectul acesta, încât este cu neputință ca toate să fie cuprinse într'un singur articol de lege și o discuție serioasă și un control din partea noastră este absolut cu neputință. Sute de obiecții s'ar putea ridica însă împotriva lui, dar azi este natural: dacă acel om din guvern răspunde cu spirit numai la una dintre cele o sută, își și asigură deja succes parlamentar, fără considerare dacă ar fi știut să dea răspuns mulțumitor și la celelalte 99 întrebări.

Din punctul de vedere al controlului parlamentar cu îndesarea într'un articol al unui complex întreg de chestii stăm ca și când de arbori nu putem vedea pădurea. Pentru că, de pildă, dacă noi am dezbate amănunțit proiectul de lege al tranșacțiunii, fire-ar oare cu puțință ca în anume chestii de amănunte, guvernul să nu fie silit să ne dea răspuns clar și nelindoiș, ceea ce cu discuția actuală nu ni s'a dat nici după vorbiri de trei-patru ore.

Ori dacă am dezbate amănunțit chestia, ar fi oare cu puțință ceea ce s'a întâmplat cu atingerea chestiei căii ferate dalmațane, ca atunci, când un orator din opoziție a cerut socoteală dela domnul prim-ministru de ce nu ni-se dă un tablou vizibil al acestei linii, ca să o putem cunoaște, d sa a răspuns că nu poate face aceasta, deoarece până acum nici traseul acestei linii nu este încă făcut. Și pretextul acesta a fost destul pentru ca d sa să raporteze un succes parlamentar (sgomot în stânga), cași când noi am fi curioși să știm — să zicem — pe care latură de riu va fi condusă linia, iar nu să știm unde va fi legătura, unde va fi bifurcarea etc. ceea ce dacă nici acum nu este încă decis, apoi nici nu s'a putut stabili înțelegere în chestie.

Oare, onorată Cameră, dacă noi proiectul acesta l-am discuta în amănunt, ar fi cu puțință ca în chestia de bancă — la care o să revin mai târziu — dl prim-ministru să treacă atât de ușor, cum a făcut în răspunsul său de mai zilele trecute, dat la interpelare când i-s'au cerut lămuriri asupra așa zisei formule alui Benedickt.

DI prim-ministru a respuns atunci, că el poate asigura camera că mâinile guvernului nu sunt legate; căt privește dovezile, o să răspundă mai târziu. Iar noi mergem veseli înainte, discutând proiectul și camera poate va și vota acest singur articol chiar și fără a fi primit lămuriri cel puțin în chestiile mai importante.

Ar fi oare asta cu puțință, dacă proiectul de lege s'ar dezbate în amănunte, punct cu punct?

N'ar fi cu puțință, pentru că atunci șeful guvernului ori ministrul de resort ar fi silit să răspundă, la discuția respectivului articol, iar nu să treacă ușor peste chestie.

Proiectul de lege cu articolul unic este însă de excepționat nu numai din punct de vedere al legalității, ci și al parlamentarismului. On. ministru de culte, care l-a luat în apărare, a zis că din punct de vedere al parlamentului nu este de excepționat, deoarece e vorba de un contract, pe care-l legăm cu străinătatea și în care, prin urmare, nu putem schimba, ci pur și simplu îl înarticulăm în lege; d sa a trecut însă cu vederea două chestii late.

Una e, că contractul acesta nu va fi înarticulat aici și nu va fi nici publicat aici, va să zică, cu abatere dela orice practică de felul acesta primim un lucru, care nici anunțat nici înarticulat nu va fi.

A doua: sunt și alte legi, cari nu se pot schimba în decursul desbaterilor parlamentare. Nu cred că dl ministru ar mărturisi că și acesta s'ar putea înarticula printr'un articol. Poftiți numai și vă reamintiți legile de garanții constituționale, când dl ministru de interne a declarat că întrânsele nu se poate schimba nici măcar o singură virgulă, pentru că ele sunt stabilite între

coroană și guvern, să se prefacă în legi așa cum au fost depuse la dietă. Cu raționamentul de mai sus s'ar fi putut condensa și acestea într'un singur articol. S'ar fi învoit oare dl ministru?

Nemes Bertalan: Asta n'a putut s'o declare nicăiri Andrassy. În comisie s'a și făcut modificare.

Iullu Maniu: Chiar dacă din punct de vedere al parlamentarismului asta ar fi o procedură de aprobat, întreb: de ce trebuie desbătute și a doua oară proiectele de legi? Doar partidul independentist a văzut, că din punctul de vedere al parlamentarismului e de excepționat ceva, a simțit mustrare de conștiință... (Sgomot. Strigăte: Nu țî pese de asta!) Sunt dator să-mi pese, pentru că e vorba de interesele țării.

A fost nevoie de plastrul d-lui primministru, care a spus că proiectele acestea vor fi mai pertractate. Întreb însă: Oare în acele proiecte cari se vor desbata din nou se va putea face vre-o schimbare? Da ori nu? Știm că nu. Singur guvernul spune că nu se poate schimba și zice că dieta se poate mângăia cu aceea că poate da sfat guvernului ce să facă peste zece ani.

Aceasta e negarea pe față a parlamentarismului. Procedura aceasta de a lega mâinile camerei printr'o lege adusă mai dinainte, în privința unei alte legi ce este a se face este a decreta că legea adusă mai târziu nu va deroga celei precedente, ceea ce contrazice fățiș principiul fundamental că: *lex posterior derogat priori!*

Prin aceasta degradăm însă parlamentul la rolul de corporațiune consultativă scoțându-l din filința sa suverană, și guvernul, dacă-i place primește, dacă nu-i place, nu primește sfatul; legea veche însă, paragraful unic, aceea rămâne! Și faptul cel mai trist e că partidul independentist face aceasta.

(După ce arată cum astfel partidul kossuthist s'a lăpădat de vechile principii și a devenit un partid oportunist, ce a pus toate în cuiu și invocă toate pretextele pentru a și scuza schimbarea la față, urmează:).

Tocmai pentru cuvântul acesta, eu nu-i împut guvernului că nu face bancă și teritor vama independent, ci pentru că n'are curajul moral să spună care este convingerea sa în această chestiune.

El urmărește o politică de amenințare față de Austria, iar drept consecință aceștia trec pe teren de războiu și în loc ca în actuala gravă situație financiară, banca austro ungară să ne dea tot sprijinul, a început deja și continuă lupta, care nu se poate termina decât cu zdrobirea noastră. Și cu cât mai mult se va accentua intenția de a se influența la 1910 banca independentă, cu atât mai mult vor uza de toate armele, cu cari, în urma raportului de forțe nefavorabil pentru noi, vor putea fără îndoială zădărnici aceasta.

Dar nu sunt numai aceste considerante generale cari mă fac să nu primesc proiectul. Afară de acestea, cari au determinat și pe alți domni deputați să nu-l voteze, eu mai am și altele cari decurg din situația mea de partid.

Dela 1867 încoace, când s'a încheiat transacția cu Austria, guvernele câte s'a succedat s'au pus toate pe acel punct de vedere, că au încheiat învoiala cu Austria, acolo sus, dar și-au asigurat mână liberă aicea jos, ca fără nici o piedică ori amestec extern să-și poată urma și înțări neconturbat domnia de clasă și de rasă. (Sgomot în stânga). Politică aceasta a mânei libere d'voastră o urmați și acuma. (Sgomot. Președintele sună.) În 1866 ați legat transacția cu Austria. Imediat după ea, nu se putea urmă politica mânei libere, ci ați făcut art. XLIV din 1868 și art. XXX din 1868 prin cari garantați drepturile croaților și a popoarelor nemaghiare ale țării. Dar puțin în urmă, după ce v'ați obișnuit în situația pe care a creiat-o transacția din 67, ați început a pune în practică politica mânei libere așa fel, că în mod constant pas de pas ați ignorat, ați călcat și ați scos din vigoare aceste legi fundamentale. Aceasta nu s'a făcut dintr'odată.

Dovedesc cu fapte, că toate învoielele câte le-ați legat cu Austria, au atras după sine drept urmare mână liberă față de toate popoarele țării, cari nu aprobau aceasta politică de rasă și de clasă (Sgomot. Președintele sună.) Ne consolați acum, că aceasta a fost în trecut, dar nu va mai fi acum supt domnia coaliției. Față cu aceasta

declar — și iau asupra mi pentru aceasta declarație, pe care la vremea sa o voi dovedi, toată răspunderea — că nici odată nu am fost, noi cari nu suntem aderenții coaliției și a acestei politici, așa de mult prigonii și apăsați, ca și tocmai acum, supt acest guvern al coaliției... Voi avea prilej să dovedesc aceasta și să vă dau dv. puțința, de a mă desavua, dacă nu spun adevărul (Sgomot. Președintele sună.) Dar întreb, irelevant de acestea, nu se urmează identic aceeași politică și la încheierea acestei învoeli? Conte Apponyi Albert și domnul referent au mărturisit franc, că trebuie încheiată transacția cu Austria, pentru a putea lua lupta în lăuntru cu toți vrăjmașii și cu toate greutățile cari se îngrămădesc cu forțe demonice din toate părțile. Nu este oare aceasta o expresie de salon a politicii de mână liberă?

Aud dintr'o întrerupere, că vă este permis și D-voastră să vă apărați. D-voastră dispuneți de toate în aceasta țară: bani, forță, putere, administrație, armată și încă D-voastră pretindeți de a vă putea apăra. Împotriva cărora să vă apărați, dacă nu chiar împotriva D-voastră? (Sgomot. Președintele sună.)

Noi, doar de 40 de ani, de când D-voastră urmați față de noi cu toate armele legilor și a puterii politice de rasă și de clasă, noi, numai cu armele dreptății am putut lupta. Să nu credeți însă că ne este frică, că D-voastră uzând de toate aceste arme, veți putea împotriva dreptății, urma și mai deperte aceasta politică, biruind asupra cauzei noastre drepte.

Egry Béa: Vorbește la obiect!

Președintele: Vă rog să vorbiți la obiect.

Iullu Maniu: Termin numai decât. Nu primesc — proiectul, pentru că nu văd foloasele economice cari ar putea rezulta în viitor din el, pe de altă parte pentru că prevederea și hotărârea guvernului nu este de așa, ca ea să-mi inspire încredere în privința unui proiect de îndemnire.

Nu primim proiectul, nici eu, nici partidul meu. Să nu credeți însă că vă vom face serviciul, că până când nouă ne vor lipsi forțele pentru o politică pozitivă: să ne întrebuițăm forțele negative, ca să puteți arunca asupra noastră răspunderea, de a fi adus țara aceasta, fie economică fie politică la marginea prăpastiei. Noi, on. cameră, atunci când am putea avea prospect (Sgomot. Președintele sună.) că prin o colaborare la politica pozitivă să scoatem țara aceasta din halul în care se află, am proceda în tot cazul altfel (sgomot), acum însă nu vom face aceasta, pentru că nu voim să luăm asupra-ne responsabilitatea pentru încurcăturile economice, nici față de d-voastră, nici față de alții, ci responsabilitatea economică pentru încurcăturile ce s'ar naște n'o luăm asupra-ne din interes pentru milioanele de cetățeni ai țării, căci noi, cari aici nu dispunem decât de puteri politice negative, nu voim să ni-se impute că economică folosim puterile noastre în direcție distructivă. O să vină și pentru noi vremea activității pozitive; până atunci ne reținem dela mijloacele mai intensive și mă mărginesc să declar că nu primim proiectul de lege, ci primesc propunerea colegului Mihail Polyt, (aprobări la mijloc).

NOUTĂȚI.

ARAD, 7 Decembrie n. 1907.

— **Prigoniri.** Azi redactorul nostru responsabil Ioan N. Iova a trebuit să plece iar la Oradia, pentru a fi ascultat în nu știm ce procese. Judele de instrucție îl citase sub pedeapsă de a fi escortat.

Nu este decât o șicană la mijloc: redactorul nostru ar putea fi ascultat și la judecătoria din Arad, cum s'a făcut până acum. E dus însă la Oradea mare pentru a ne face spese și a pierde vreme mai multă!

— **Arhiducele Iosif,** care a petrecut câteva zile la Chișineu, unde a fost vânătoare mare, a plecat ieri d'acolo la Budapesta. La 16 c. vine iară.

— **Aniversara lui Björnson.** *Măine marele poet Björnson împlinește 75 ani. El apără, chiar la bătrânețe, cu atâta căldură naționalitățile din Ungaria, în cât acestea se vor simți mângăiate și vesele întotdeauna când vor înregistra această aniversară. Apărătorul celor obidiți trăiască mulți ani!*

— **Proces mare s'a terminat ieri** înaintea tribunalului din Arad. Acuzați au fost 15 români din Comlăuș și s'au ascultat o sumedenie de martori pentru a dovedi că acuzații ar fi furat dela casa comunală toate protocoalele pe cari le-au nimicit apoi, pentru a nu se putea ști cât sunt datori în dare și pentru niște pământuri arendate dela comună. Nu s'a putut însă dovedi, și astfel tribunalul i au achitat pe toți. Apărător al românilor comlăușeni a fost dr. Iustin Marșeu.

— **Regele Suediei grav bolnav.** Se telegrafiază din Stockholm că regele Oskar este destul de grav bolnav. Sufere de beșică, boală care anul trecut îl ținuse în pat două luni, tot pe vremea asta și-l slăbise atât de tare, în cât se credea că o să moară.

— **Principele Bulgariei se însoară,** și a-nume, se scrie că s'a logodit cu principesa Eleonora de Meklenburg Sverin, la castelul Serahn, lângă Cracovia. Mireasa e cu un an mai în vârstă decât principele Ferdinand, este adică de 47 ani. Târziu, dar tot, i-a venit norocul!

— **Conferințele cu proiectograful.** Dumineca trecută dl profesor Mihulin a ținut la Șiria o conferință cu proiectograful, continuând turneul început la Arad. Conferințele sale despre »Alcoolism« despre »Neapole« și încă o temă au fost ascultate de o sală tixită de țărani și cărturari din frunțașă comună. Timp de 2 $\frac{1}{2}$ ore conferențiarul a știut să ție încordată atențiunea celor vr'o 5—600 de ascultători cari la urmă i-au mulțumit cu aplauze călduroase pentru silințele sale. Aceasta a fost până acuma desigur cea mai izbutită dintre conferințele ținute cu proiectograful.

Dorim același succes în toate părțile.

— **Inchideți crășmele.** Congregația comitatului Huniedorii a hotărât ca crășmele din întreg comitatul să fie închise Duminecile până la prânz iar în zilele de Crăciun și Paști să fie închise toată ziua.

— **Alegerile pentru congregațiunea comitatului Brașov în cercul Săcelelor.** Din Satulung se scrie »Gaz. Transilvaniei«: În 3 Decembrie s'au făcut în Satulung (Săcele) alegerile pentru patru membri în consiliul județian Brașov. Lupta a fost desperată. Peste vr'o 10 trăsurii alergau în galopul cailor după alegători. Nici odată n'au votat atâți alegători. S'a dat de tot 282 voturi. Ungurii au avut 7 candidați, iar românii, cari în privința numărului alegătorilor abia fac $\frac{1}{4}$ parte, au pus un singur candidat, pe părintele Romul Verzea. Românii de astădată au dat o frumoasă dovadă de disciplină și solidaritate. Toți câți au fost pe acasă, în număr de 70 — neabsentând nici un preot sau învățător — s'au prezentat la alegere, votând pentru părintele R. Verzea — care afară de aceste voturi a mai primit 46 voturi dela acei maghiari, cari au fost atât de echitabili — încât nu au ignorat dreptul nostru. A fost ales deci spre bucuria și mulțumirea noastră primind 116 voturi.

Reușita părintelui Romul Verzea se atribue bunelor relații — ce există astăzi între toți preoții din Săcele. Dorim să știe toată suflarea românească, că diferențele dintre preoții noștri din Săcele astăzi sunt aplanate. Sperăm că în viitor — uniți fiind în cugete și simțiri — multe lucruri bune și folositoare se vor putea realiza pentru binele poporului nostru și cauza noastră românească. — *Un alegător.*

— **O carte de sociologie dăspre școalele noastre.** Profesorul dela școalele reale din Timișoara, Kunfi Zs., unul dintre »tinerii sociologi« maghiari (socialismul științific, în frunte cu Pikler) cu bun nume, a tipărit un volum în biblioteca pentru sociologie, despre »Păcatele instrucțiunii populare la noi«. Este mizerabil, spune, învăț-

mântul poporal în școalele maghiare, dar în cele ale naționalităților este chiar de două ori mizerabil. În acele școli nu poate intra lumina, fiindcă marea proprietate maghiară și biserica statului maghiar caută dinadins să țină în prostie masele românești, ca să le poată întrebuința de unealtă împotriva maselor maghiare mai înaintate. Impunerea limbii maghiare, prin legea lui Apponyi, tot numai cu acest scop s'a făcut.

— **Necrolog.** Ni-se anunță încetarea din viață a lui Dimitrie Bugariu, învățător comunal în Măderat, întâmplată după scurte suferințe Vineri în 6 Decembrie st. n. a. c. la 7 ore seara în etate de 26 ani, după funcție de opt ani ca învățător. Osemintele se vor înmormânta Duminecă d. am. la 3 ore în cimiteriul gr. or. din Măderat. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Trimitem celor întristați sincere condolențe.

— »**Cucu**«, foaia umoristică și literară poporală sub redacțiunea lui *Nicu Stejărel*, va apare în scurtă vreme, dar nu în Budapesta, ci în provincie, într'un oraș cu centru românesc.

— »**Patrie**« iar a scăpat. O telegramă de ieri anunță că balonul militar francez »Patrie«, care căzuse la pământ pe o fermă aproape de Bally-Salagh din Islanda, iar a scăpat. Ea s'a ridicat în aier scăpând de o mare greutate: o coasă de oțel, care s'a rupt la cădere și astfel deslipindu-se de nacela balonului, acesta iar s'a ridicat în aier și și-a luat sborul spre Belfast, în Scoția.

— **Catastrofă în mine de cărbuni.** Se telegrafează din Fermon (America) că în minele de cărbuni d'acolo, unde lucrează numai emigranți din Europa (poate vor fi și frați de ai noștri) s'a întâmplat o explozie în urma căreia dărâmandu-se schele și ocnă, au perit sub dărâmături 425 lucrători.

— **Matzky Károly**, cofetar în Arad, recomandă pentru sezonul carnavalului cele mai fine prăjituri de thee și bomboane. Fabricație proprie.

— **Kerpel Izsó** din Arad librar cu bun renume, recomandă magazinul său abundent asortat cu cărți și stocuri de hârtie, hârtii pentru cancelarie, cele mai nouă bucăți musicale, cărți pentru oficiu, asortiment de opurile scriitorilor. Telefon nrul 355.

— **Atragem** binevoitoarea atențiune a comunelor asupra anunțului dlui Iulius **Teutsch**, fabricant de pompe de apă (de stins focul). Deja și până acum și-au procurat de aici pompele de stins focul comunele: Bodola, Nyeu, Prazsmir, Hosszufalu (Satulung), Bodok, Nagy-Borozsnyó, Türkös (Turches), Botfalú, Sz.-Mogyorós, Földvár, Sz.-Péter, Szász-Hermány. — Tot dela această fabrică și-au procurat pompele oficiile căilor ferate ung. reg. din Cluj, precum și reuniunea de pompieri din Köhalm (Cohalm). — Se expediază prompt, marfă bună cu prețuri moderate.

Mișcarea culturală.

Societatea de lectură »Petru Maior« din Budapesta, va aranja o ședință festivă în 14 Decembrie st. n. în sala cea mare dela Ferencvárosi Polgári Kör (Bakács-tér 14). Prețul de intrare: pentru o persoană 2 cor., pentru o familie 5 cor. Venitul e destinat pentru Societatea »Petru Maior«. Începutul la 8 ore seara. Suprasolviri marinimoase se primesc cu mulțumită și se vor cvita prin ziare. Programul se va împărți sara la cassă.

Conferențe publice în Sibiu. Despărțământul Sibiu al »Asociațiunii« va aranja în săptămânile proxime în sala festivă a »Casei Naționale« o serie de conferențe cu subiecte interesante. Prima o va ținea poetul Octavian Goga la 2/15 Decembrie 1907 la orele 5 p. m. Va vorbi despre tema: »Cum înfățișează poezii români pe țaran«? Participanții vor plăti o mică taxă pe care despărțământul o cedează în folosul muzeului național în înființare. Elevii se admit fără taxă. În seria aceasta vor conferența încă profesorii dr. Ioan Lupaș, dr. Ioan Borcea, apoi Octavian Tăslăuanu,

secretariul II al Asociațiunii, ziaristul Silvestru Moldovan, medicul dr. Iancu. Fiecare conferență se va anunța la timpul său. Indemnăm o. public sibiian a participa la aceste instructive conferențe, comunicând ținerea lor în cercul cunoscuților.

Teroarea prezidială în cameră.

— Ședința dela 7 Decembrie. —

Szell polemizând cu Apponyi. — Retragerea cuvântului continuă.

— Prin telefon. —

În ședința de azi nainte de-a se intra în ordinea de zi, Szell a polemizat cu Apponyi, luând în apărare pe Körber și întreaga politică economică asupra căreia ei căzuseră de acord.

Intrându-se în ordinea de zi, croatul *Pavicevici* vorbește contra articolului unic.

Tot așa îl combate și **Mezőffy**.

Vorbește apoi pe larg în contra articolului unic deputatul dr. **Stefan C. Pop**. Președintele îl îndrumă de două ori la ordine, dar Pop nu se lasă terorizat. Cere apoi voie să se poată puțin abate dela chestie și să trateze și chestia națională. Președintele cheamă de pe culoare în sală pe deputații kossuthiști, cari votează în contra. Dr. Stefan C. Pop continuă astfel a combate proiectul, dar atingând chestia și din punct de vedere național, *președintele îi retrage cuvântul*.

La cuvântul deputatul croat **Magdici**, dar președintele incurând i-l retrage.

Croații protestează cu energie. Se scoală toți în picioare și aplaudă. Se naște un tumult colosal. Cele mai violente apostrofe se schimbă între unguri și croați.

Vorbind apoi *Zagoratz*, președintele îi retrage și lui cuvântul. Croații iar protestează cu energie, se scoală în picioare și aplaudă. Kossuthiștii răspund huiduind pe croați. Tumul imens.

Supilo, indignat, vociferează și condamnă în cuvinte aspre purtarea președintelui, iar acesta propune și cohorta kossuthistă votează trimiterea lui Supilo *înaintea comisiei de imunitate*.

Intr'aste *Magdici* se încaieră cu mai mulți unguri. Puțin a lipsit să nu se pălmuiască. Scandalul este atât de mare, încât președintele e silit să suspende ședința.

După redeschidere, el cearcă să justifice purtarea sa teroristă, spunând că deputații croați sunt din cale afară provocători.

Vorbind, rând pe rând detrage cuvântul la doi croați (*Zagoratz* și *Novoselici*).

Holtzy propune să se țină ședință și mâne, *Duminecă*.

Dr. **I. Maniu** combate, dar majoritatea primește.

Se trece apoi la interpelări.

Au vorbit patru croați.

Ultime informațiuni.

Telegrama deputaților croați către președintele camerei.

În fața teroarei ne mai pomenite pe care o exercită vice-președintele *Návay* față cu deputații croați, aceștia au adresat președintelui o plângere telegrafică. Ei părăsc pe *Návay* că a retras cuvântul la 17 deputați croați, nelăsându-i să vorbească în limba croată la regulament, amenințându-i că-i va da pe mâna comisiei de imunitate pentru *provocarea* asta. Prin volnicia asta

zic deputații croați, *se pune la îndoială calitatea noastră de reprezentanți ai Croației*. Pentru aceea ei cer intervenția lui *Justh* care singur poate aduce dreptate în cameră.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 7 Dec. 1907.

INCHEEREA la 1 ORĂ :

Grâu pe Apr. 1908 (100 klg.)	26.40—26.42
Secară pe Apr.	24.86—24.88
Ovăs pe Apr.	17.26—17.28
Cucuruz pe Mai 1908	15.20—15.22

INCHEEREA la 4 ORE :

Grâu pe Apr.	26.46—26.48
Secară pe Apr.	24.90—24.92
Ovăs pe Apr.	17.28—17.30
Cucuruz pe Mai 1908	15.20—15.22

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul :

Grâu	
De Tisa — — — —	24 K. 60—26 K. 20 fl
Din comitatul Albei —	24 > 90—25 > 70 >
De Pesta — — — —	24 > 75—25 > 90 >
Bănățenesc — — — —	24 > 80—25 > 60 >
De Bacica — — — —	24 > 95—25 > 75 >
Săcară — — — —	23 > 75—24 > 05 >
Orzul de nutreț, cvalitatea I.	15 > 90—16 > 10 >
» de cvalitatea II —	15 > 70—15 > 90 >
Ovăs > > I —	16 > 85—17 > 15 >
» > > II —	— > — > — >
Cucuruz vechiu	— > — > — >
» nou	14 > 80—15 > — >

Mulțumită publică.

Tuturor acelor, cari cu prilejul trecerii la cele eterne a soțului meu dr. **Florian Duma**, advocat, au binevoit să-mi arate condoleanțe și să mă consoleze, le aduc pe această cale mulțumiri.

Văduva dr. Fl. Duma.

La toate boalele de plumâni

Emulsiunea SCOTT se poate folosi imediat. Emulsiunea SCOTT nu numai că vindecă părțile bolnave ale corpului, ci dă întregului organism putere și sănătate.

Emulsiunea SCOTT este un medicament specific de încredere

contra tuturor boalelor de plumâni

și nu e numai un mijloc sigur ci și ieftin. Puterea vindecătoare și nutritivă a acestui medicament constă în aceea, că la prepararea lui se întrebuințează materiile cele mai curate, mai fine și mai eficace cari există și mai departe preparatiunea originală SCOTT e nu numai gustoasă ci și ușor de mistuit.

Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fl.

Se află în toate farmaciile.

La cumpărarea Emulsiunii vă rog să observați marca care reprezintă un pescar.

Poșta Redacției.

Fam. S. în Gurariului. Nu putem spune cine e autorul. Mulțumiți-vă și Dv. cu plăcerea ce ați avut-o citind. O să mai vină, și altele!

Redactor responsabil **Ioan N. Iova**.
Editor-proprietar **George Nicbin**.

Anunț.

În atelierul meu de ferărie din Arad, **Boros-Benitér 2**, primesc dând toată întreținerea în ucinecie doi tineri. Doritorii să se adreseze direct.

Schönstein Albert,
kocsigyártó és kovácsmester.

P. O. D.

Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că cancelaria mea advocațională din Salonta-Mare am transpuso în Oradea-Mare în casa mea proprie pe strada Tisza Kálmán-tér 15.

Orade-Mare, 3 Dec. 1907.

Dr. GEORGE ROCSIN,
advocat.

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și economii »Arieșiana« din Turda (com. Turda-Arieș) publică concurs pentru ocuparea postului de cassariu pe lângă un salariu anual de 1680 cor.

Sunt preferiți cei cu cvalificațiune de școale comerciale și afară de limba maternă mai posed și cea maghiară și germană în scris și vorbit.

Cassarul va fi angajat deocamdată numai provizor pe 1 an, începând cu 1 Ianuarie 1908, după care timp direcțiunea va decide asupra definisărei lui.

La caz, că va fi denumit de funcționar definitiv i-se asigură dreptul de penziune în sensul statutelor și are dreptul și la tantiemă statutară.

Tot odată i-se pune în vedere de va fi ales ulterior de contabil.

Cel ales are să depună o cauțiune egală cu salariul.

Reflectanții sunt rugați a-și înainta suplicile instruate cu documentele necesare cel mult până la 25 Decembre a. c. st. n.

Direcțiunea.

Se nu mai suferi nimeni!

pentru că poți scăpa de ori-ce durere provenită din răceală prin vestitul

Spirt de gheață (jégzesz).

E singura mângăiere pentru cei ce sufer de podagră ischiași și reumă.

Nu este numai un medicament indispensabil de casă, dar din cauza efectului grabnic și radical chiar o minune.

Di învățător-director Z. Szöke Albert din Panczélcséh îmi scrie următoarele:

Spirtul de gheață l'am primit cu mulțămă; mi-a făcut o mare bucurie, că în trei rânduri și anume la o durere de măsă, la durere de stomach, la durere de înțepenirea gâtului și odată la durere da cap l'am folosit cu deplin succes. Il recomand călduros ori-și-cui, căci e o adevărată binecuvântare pentru cei-ce sufer.

Mai cer 3 sticle mari.

Durerea de dinți și de cap înceată deloc de el.

La oboseală, simț de slăbiciune, la esofarea după lucrul greu, la împunsături din coastă, la scrintituri, la dureri de stomach, de piept și la dureri de foale etc, după o singură frecare omul se simte ca de nou născut

Minunatul Spirt de gheață a întrecut D-Tale — toată așteptarea mea, drept aceea mai cer șese sticle mici din acest medicament escelent. Cu deosebită stimă

Kékellő

Josif László, paroch.

Dragă Dle apotecar! Binevoește a-mi trimite cu rambursă șase sticle mici din vestitul

Spirt de gheață (jégzesz)

cu întorcerea poștei; căci au un efect foarte bun și se pot folosi cu un mare rezultat: și-l recomand foarte călduros ori-și-cui.

Dumnezeu să trăiască pe inventatorul spirtului de gheață.

Atkár

Bander Gábor, mäsar.

E cu neputință a înșira nenumăratele epistole de recunoștință și mulțămă, prin cari e

laudat spirtul de gheață.

Aceste puține specimene dovedesc escelența și marea lui răspândire într'un timp foarte scurt, încât deja are și imitatori.

Inventatorul și unicul său fabricant este:

Szémann Ágoston

apotecar

HATVAN.

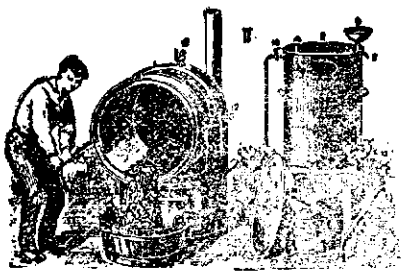
3 sticle mari sau 6 sticle mici trimit franco ori-unde.

Prețul: 1 sticlă mare 1 cor. 20 fil., sticlă mică 60 fil.

Fie-care sticlă e sigilată și numele inventatorului se află atât pe sticlă, cât și pe avisul de folosință.

Pe postă numai 3 sticle mari sau 9 sticle mici se poate trimite.

Să ne ferim de imitațiuni.

Aduc la cunoștința on. cultivați de vin, de fructe și a fabricanților de rachiu, că în prăvălia mea se află cele mai noi căldări de fert rachiu, cu prețurile cele mai moderate. Atrag atenția on. public asupra aparatului de răcit în formă de sul sistemul cel mai nou cu țeava dreaptă și încovoiată.

Montarea fabricelor mai mari de rachiu pentru ferberea și rafinarea lui, o execut din materialul cel mai fin și punctual.

Cu stimă:

ENGELTHALLER BÉLA,

fabricant de arămuri.

S Z E G E D, Lechner tér 10. (Casa propr.)

Un talp bere de curte 9 cr.
O halbă 14 cr.

Avis!

Avis!

berăria orășenească de sub teatru

am luat-o în arândă

și acea voi ajusta conform tuturor recerincelor moderne. Din ziua aceasta voi avea cea mai excelentă bere de Kőbánya a primei societăți ungurești pe acții așa numită

BERE DE CURTE

apoi vinurile de sub podgorie de cea mai bună calitate. Cuina pe lângă prețurile cele mai ieftine totuși va corespunde cerincelor moderne.

Cu deosebită stimă: Kánya Géza.

Un talp bere de curte 9 cr.
O halbă 14 cr.

IOAN MARTIN

◆ croitor bărbătesc ◆
ARAD, STRADA HUNYADI

Cu sosirea sezonului de toamnă recomand magazinul meu bine asortat cu

☞ stofe de lână ☞

din țară și strănătate, din cari confecționez hainele cele mai moderne și cu preț redus. O comandă de probă poate convinge pe ori și cine despre aceasta. Principiul meu este lucru frumos, modern și profit puțin. Solicit părtinirea binevoitoare.

IOAN MARTIN.

Mare import de pește

La firma „SZÁL TESTVÉREK ORSOVA“ comandați și găsiți cu prețuri convenabile:

Abitura sărată cu	48, 52, 55, 60	cor.
Știuca	45, 50, 55, 60	"
Ciortan (șaran) cu	50, 55, 60	"
Crap (Șaran mare) cu	70, 80, 90	"
Somn sărat cu	70, 80, 90	"
Lin sărat cu	45, 50, 55	"

100 kg. franco
gara Orșova.

Catalog gratis.

COVOARE

în toate calitățile,

saci pentru bucate,

ponyve impenetralile

ștranguri și sfoară

în cantitatemici și mare se pot căpața ieftin
la prăvălia de articole industriale din
Ardeal și Bácska.

Reich B. Károly Fia és Társa.

Arad Andrassy tér 6 (Verbos-ház).

Haltenberger Béla,

văpsitorie de haine, curăţitorle chimică și fabrică de spălat în aburi.

◆◆◆ KASSA. ◆◆◆

Se curăță sau se vâpsește cât se poate de frumos, haine de iarnă, blănării, haine de dame, bluse, toalete de bal.

Jachete de piele descolorate, se vâpsec într-o culoare închisă trainică.

Gulerile și manșetele, se curăță și se fac albe ca zăpada, fără chlor.

În casuri de doliu, se vâpsec imediat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expediarea cât se poate de repede și punctual pe postă și în provincie.

Odăjdii bisericesti, broderiile se curăță frumos și multă îngrijire.

Abonați! „Zăvodul“!

„Zăvodul“ foaia glumeață pentru popor a apărut și se trimite tuturor abonenților și celor insinuați, cu următorul cuprins:

1. Cazană „Zăvodului“.
2. Valpea și Tapul.
3. Dela jocul satului. (sara după ce să imprăștie jocul și țigani să culcă, cu caricatură.)
4. Păcala și Tândala în Cluj, cu caricatură.
5. Darea de samă a lui Dr. Fărțăilă către Dr. A. Păcală diplomat în toate fărădelegile (cu caricatură).
6. Ce-i minciuna?
7. Cine-i?
8. Ciumulituri.
9. Găcitură.
10. Stafeta „Zăvodului“.

Abonamentul pe 1 lună 1 coroană, pe 3 luni 2 coroane, pe 6 luni 4 coroane, pe un an 8 coroane.

„Zăvodul“ apare în Cluj (Kolozsvar).

VIND

Oltoiri verzi de viță cu rădăcină

losă portalis, Chaszla alb și roșu, Oporto, Rizling, Szlan-kamenka, miia cu 160 cor.

Loză netedă Riparia-portalis, miia cu 9 cor.

Tei înalți de 3—4 metri 100 bucăți cu 60 cor.

Resch Mihály, Ujvidék.

Anunț.

În comitatul Bihor e de vindut un domeniu de 10.000 jugăre cu toate edificiile economice și castelul ce se află acolo. 6000 jugăre sunt pădure, 4000 jugăre arătură. Se vinde și în parcele mai mici.

Doritorii să se adreseze la **Dr. George Rocsin**, adv. Oradea-m. Tisza Kálm.-tér 15.

Mijlocul cel mai bun de înfrumșetare din lume!

CREMA de față REGINA

care pentru însușirea neîntrecută de înfrumșetare la expoziția din 1900 Paris a fost premiată.

CREMA REGINA curată în timpul cel mai scurt față de orice catifelată. UN BORGAN 1.40 cor.

PUDRA REGINA se recomandă ca cea mai bună dintre pudrele cunoscute până acum cunoscute. Se vind în culoare albă, roză și cremă. O ȘCATULĂ 1.40 cor.

SAPUNUL CREMA REGINA e sapunul cel mai de toaletă pentru înfrumșetarea feței. O BUCATĂ 70 fileri.

De vandut în laboratorul chemical al lui

Temesváry József, apotecar .. Szeged, Petöfi Sugár-ut

și la Török József, apotecar, Budapest, Király-u.

Sa fondat în anul 1868.

BÁLINT JÁNOS următorul lui SILBERMANN J.

măiestru de cojoace și căciuli, precum și institut de plissé în

Temesvár-Gyárvaros

Andrássy-ut nr. 7, peste drum de frații Deutsch.

Recomandă magazinul său abundant ajustat și ot felul ne de fabricante proprii de

piei perziane, piei veritabile de Ardeal negre și festite, piei de lipsca, căciuli pregătite din pă-nură Kriemer.

Mare magazin în tot felul de modă nouă de pălării pentru bărbați și copii mai departe am piei veritabile din țară și străinătate, precum perziane KRIEMER, fărbutite de Lipsca, precum și de miel alb.

În institutul meu de plissé se primește tot felul de haine pentru plissé, din loc și provință.

— Prețuri moderate, serviciu prompt! — desfacere în mic și mare. — Comandele din provință se execută prompt și repede.

MOLDOVÁN M., croitor de bărbați

și-a mutat prăvălia dela 1 Septembrie

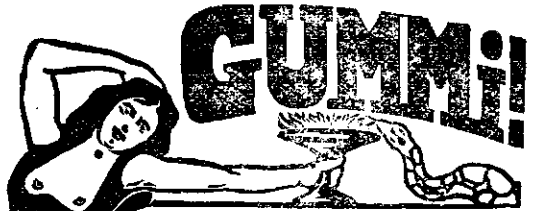
pe Mátyás király tér nr. 24.

! Inștiințare! Am onoare a aduce la cunoștința clienților mei din loc și provincie că mi-au sosit noutățile de toamnă și de iarnă și stau la dispoziția on. cumpărători, croi admirabil, prețuri ieftine, serviciu prompt.

Cu deosebită stimă:

Moldován M., croitor de domni.

KOLOZSVÁR, Mátyás kir.-tér 24.

Fabricațiune de specialitate adevărată franceză și americană în ambalajul original.

Recomandată de medici!

Siguranță necondiționată!

Prețul în valoare de coroane duzina cu 2, 4, 6, 8, 10, 12.

Noutate de origine americană până acum neîntrecută!

„Silk Finish

Nevertear“

Tinde siguranță completă în urma întinderii și fînșei extraordinare. — Prețul 10—12 cor.

Douts-americans duzina cu 6, 8, 10 cor. Preservativ feminine „Pessarium oclusivum“, după profesorul Mensinga la ordin medical. Prețul dela 8—5. cor.

Adevărate spongii franceze de siguranță preservativă. Prețul: duzina 6—12 cor.

Nou! Auto vaginal spray: cel mai **Nou!** sigur și mai comod preservativ feminin de specialitate. Multe mii de declarațiuni recunoscătoare! Prețul 15 cor.

Feritivă! Nu vă lăsați a fi influențați prin marfă mai ieftină, pentru că scopul lor corespund în adevăr numai preservativele originale americane!!!

Brăul „Diana“ legătoare pentru period. Legătoare pentru pântecul buric, sau contra durerilor de stomac. (Serviciu feminin.)

Giorapi de gumi, umflăturii picioarelor, precum și la picioarele copiilor.

Tot felul de recuzite igienice trebuincioase la îngrijirea și comoditatea bolnavilor. Pe lângă prețuri originale de fabrică.

Cel mai nou catalog se trimite gratis în plic închis și în mod secret.

Se capătă la fabrica de legătoare medicale din

Keleti J. Budapest, IV, Koronaher-czeg-u. 17—18

Cei ce se provoacă la anunțul acesta capătă 20% rabat.

Productele de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás stațiune balneară

aranjată din nou

expediază și afară de cartel imediat cantitate cât de mare

ACID-CARBONIC-LICHID

chemicește curat și natural, în lichid din isvorele de acid carbonic din bala celebră Buziás, pentru prepararea apelor gazease, pentru restauratori și alte scopuri industriale.

!! Cel mai spornic acid carbonic !!

Extrasul certificatului analizei chimice al institutului de a examina pe cale chimică mâncările și beuturile a. 1907 nr. 4615. „Mirosul și gustul“ e normal. Conținutul de acid carbonic: 99.57%. În urma examinării s'a constatat că aceste corespund pe deplin cerințelor higienii publice și pe baza conținutului carbonic bogat se evaluează de cel mai bun. Cu informații servește prompt:

B uroul de expedare de produse acid-carbonice și ape minerale al stațiunii balneară Muschong-Buziás în Buziás-Fürdő. (MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI SZÉN-SAV MŰVEK ÉS ÁSVÁNYVIZEK SZÉTKÜLDÉSI TELEPE BUZIÁSFÜRDŐN).

Adresa telegrafică: Muschong-Buziásfürdő. Telefon interurban 18.

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

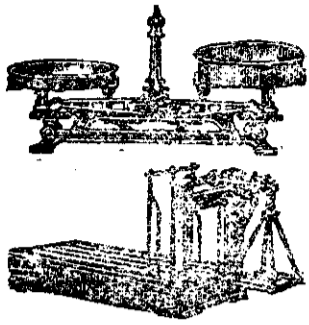
Aur și argint călcat cumpără pentru prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Să sprijinim industria din loc!

I. SPANLANG,

lăcătușier

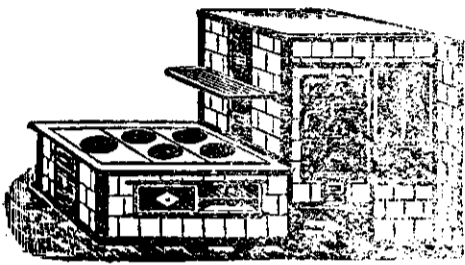
ARAD, Flórián-u. nr. 6e (casă proprie)

Primește în lucrătoria sa orice lucru ce stă în atingere cu această branșă, ca:

ferării pentru clădiri, mașini de fierț, porți, balcone, coridoare, trepte, grilaje verende, scuturi, tablete în orice formă, sobe Meidinger, fântâni săritoare, și orice soluri de renovări.

Indeplinesc orice comandă atât în loc cât și în provincie în modul cel mai cinstit — iar pentru lucrul făcut de mine primesc chezașia.

Cerând sprijinul onoratului public, român

Cu stimă:

I. SPANLANG,

lăcătușier.

Planuri pregătesc gratuit.

Orice lucru se îndeplinește, sub îngrijirea mea proprie.

Lucru admirabil. — Prețuri rezonabile. — Serviciu prompt.

Muzica de casă a viitorului e

HARMONIUM

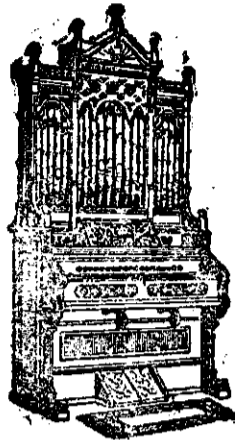
care și până aci a cucerit saloanele celor mai distinse cercuri sociale. Unde este pian la casă, acolo numai atunci va fi completa harmia, dacă în fața lui va fi și un **harmonium**. Intre **harmonii** cel mai escelent e

Harmonium Aeol,

pe care îl reprezintă singura și cea mai veritabilă, solidă și avantajoasă firmă a lui

Reményi Mihály

fabricantul muzicalielor pentru Academia reg. ung. de muzică.

Nu cumpărați deci harmonii

până n'ați văzut **catalogul** nou ilustrat a firmei **REMÉNYI**, care se trimite gratis și franco din **BUDAPESTA, VI., str. Király nr. 58 Tr.**

Harmonium Aeol e cel mai acomodat pentru școale, coruri, capele, biserici, fiind că tonul e aserenia întru toate tonului Organelor și le poate perfect suplini. **Piano** și **pianino** noi și folosite se capătă dela 180 florini în tot felul de preț.

Renovări prin meșteri specialiști cu prețuri moderate.

Epistoalele de recunoștință se pot vedea.

Telefon 87—84.

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați cetit aceste anunțuri.

Fondat la anul 1892.

KAULICH ETEL

BUDAPEST
numai IV.,
Szervita-tér
5, félem.

demulțori decorat, cel mai vechi și mai plăcut

atelier de corsete

în care se confecționează corsete reform nevătămător sănătății, în față drept, stomacul îl lasă liber, toașa și susțitoarea de piept, strângătoarea de foale și de șolduri, susțitoare de spate, precum și corsete ortopedice după moda irecentă și solide pe lângă prețuri

moderate. — Cataloguri ilustrate și îndrumare pentru luarea măsurii așa în loc ca și în provincie se trimit gratuit cu porto franco.

BASĂ SIGURĂ

ANDREJ
MARE VITICOL
SEC
ARAD

AROMĂ RECUNOȘTIMĂ
PROASPETA ESPERȚILOR
RECREATOARE

SISTEM BOUQUET MARGELE
FRANCES MINUNAT ESCLENT
TRADIȚIONAL MĂRUNTE

MANIPULARE ÎNGRIJIRE VINURI ALESE Vii
DE CONSTIENȚIOASĂ CUGRIJE PROPRII
SPECIALITATE MARE DE MODEL

Kemény Mihály, Szeged

Colțul străzilor Iskola și Oroszlány,

fabri-că de mănuși și bandage pentru vătămături.

Specialist în bandage pentru vătămături ciorapi de elastic, bandage pentru abdomen, după sistemul cel mai modern și după măsură.

Mare depozit în obiecte diferite de gumă, franțuzești și englezești. - Cordon Diana, indispensabil pentru dame.

Comandele din provincie se îndeplinesc punctual și repede - pe lângă prețuri moderate.

Dela mine **se pot procura** mașini de cusut, economice și biciclete

cu prețurile cele mai reduse și

pe lângă solvire în rate.

Atelier reparator mecanic. Reparări se efectuesc grabnic și punctual și în provincie.

Falk Imre,
Kolozsvár, Deák Ferencz-u. 30.
Széchenyi-tér 39.

Au sosit obiecte de ocaziune!

Brunner Béla

prăvălie de modă și specialități.
Arad, în piața Szabadság nrul 20.
 (Strada Forray, palatul contelui Nádasdy.)

recomandă magazinul său bogat de marfă, unde
 se pot căpăta cele mai frumoase cadouri de
 ocaziune.

Artărilor cele mai moderne, cămeși, gulere,
 mănuși, cravate, batiste, ciorapi etc.

Un asortiment de coloniale Franceze și Engleze

Mare fâg de ocaziune!

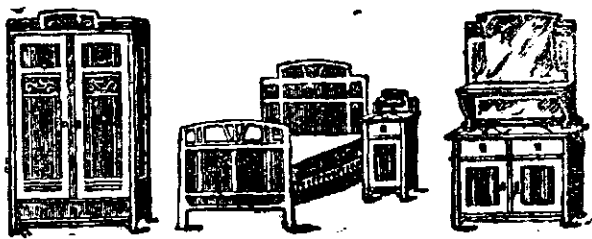
Prețuri ieftine! Serviciu prompt!
 Comandă din provincie se efectuează la moment.

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

E trist, — dar în realitate adevărată că în vre-
 mea de azi e bătaoare la ochi mulțimea acelor
 oameni, a căror sânge și sucuri trupesti sunt
 atrofați și cari în urma ușurării din tinerețe și
 prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul ner-
 vos și puterea spirituală. E timpul suprem ca
 acestei stări îngrozitoare să se puze capăt. Tre-
 bne să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri
 binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce pri-
 vește viața sexuală — trebuie să fie cineva cărui
 oamenii să-și încredințeze fără teamă, fără sfi-
 lă și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e
 în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și
 cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de mediu
 specialist, conștiincios, care știe să dea asupra
 vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și mor-
 burilor ce deja eventual există, atunci apoi va
 încetă existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest
 scop e institutul renumit în toată țara al Dr-ului
PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta
 VII, Rákóczi-ut 10), unde pe lângă discreția cea
 mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și
 femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde
 sângele și sucurile trupesti ale bolnavului se onră,
 nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează
 de materiile de boală, chinurile sufletesti i-se li-
 nătesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PA-
 LOCZ vindecă deja de ani de zile repede și ra-
 dical cu metoda sa proprie de vindecare, chiar
 și cazurile cele mai negleșite, rarele siflice, boalele
 de țevă, bășică, nervi și șira spinării, începăturile
 de confuzie a minții, urmările naiei și ale sifli-
 sului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii băr-
 bătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge,
 de piele și toate boalele organelor sexuale fe-
 melești. Pentru femei e sală de așteptare sepa-
 rată și esire separată. În ceea ce privește cura,
 depărtarea nu este piedecă, căci dacă cineva, din
 orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci
 i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin
 scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătură
 numai marca de răspuns). Limba română se vor-
 bește perfect. După încheierea curei, epistolele
 se ard, ori la dorință se retrimite fle-căruta. Insti-
 tutul se îngrijește și de medicamente speciale.
 Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m.
 și până la 5 ore p. m. (Duminica până la 12 ore
 a. m.) Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, spe-
 cialist, Budapesta VII, Rákóczi-ut 10.

Fabrică de mobile.

Cel mai ieftin izvor de a procura mobile
 e în **TIMIȘIORA.**

Mare magazin cu tot felul de mobile
 pentru mirese, dormitoare,
 saloane, cafenele, hote-
 luri etc., dela cele mai simple până
 la cele mai elegante.

Primesc tot felul de aranjamente pentru
 biurouri de cancelarii și bolte, pregătirea
 meselor de biliard după desemne date sau
 planuite și desemnate de mine; nu altcum
 și tot felul de lucruri și mobile pentru edi-
 ficii cari aparțin branșei măsuritului.

Onoratul public poate fi sigur de lucruri
 solide și serviciu prompt.

Mobile se dau și pe lângă preț plă-
 tibil în rate lunare.

În așteptarea comenzilor, rămân

cu deosebită stimă:

FORMAYER ALBERT

fabricant de mobile în

Temesvár

Oravicza

Gyárváros, 3 király-u. 6.

Fő-uteza.

Cel mai mare galonar de mobile și podoabe femelești dia
 țară.

Özv. Barcza Györgyné

prăvălie de tapeturi pentru mobile și căruțe

SZEGED.

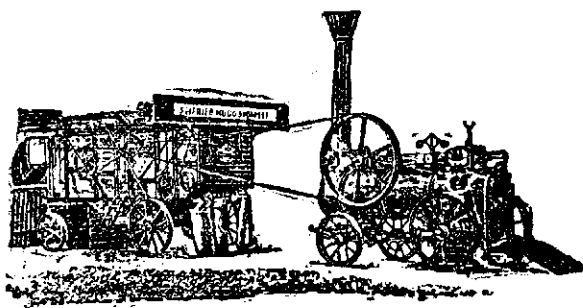
Fabrică de fireturi de mobile, galoane,

crepuri, crețuri, fireturi
 de perdele și draperii,
 ciucuri, tivturi de co-
 voare, nasturi de pla-
 pomă, rose, rețele de
 pat, galoane și ciucuri
 pentru care funebre.

Industria națională!

Să sprijinim industria națională!

Serviciu repede, prompt și ieftin!

Provisiuni de mașini cu vapor
LOCOMOBILE

făcător de jirezi de paie

în formă întrebuintată și cu dregere

se pot căpăta pe lângă condiții de plătere
 foarte favorabilă la firma

SEIFRIED HUGÓ

BUDAPEST, V., str. Katona József 17.

Skudier-ter nr. 5.
TEMESVÁR-JÖZSEFVÁROS
 prăvălie de haine pentru domni, băieți și copii
HOFMANN

La comandă de 6 borcane le trimite porto
 franco

La cel ce să angajează să vândă să dau pro-
 cente mari.

Un borcan cu esența cum trebuie folosită,
 în decurs de opt zile, fără durere.

care depărtază bătaura cu rădăcina cu tot
 neîntrecut în timpul prezent,

Crema pentru bătauri!

Toată imitarea și reproducerea va fi pedepsită.

Unicul veritabil e

Balzul Thierry

provăzut cu marca „Călugărița
 verde“ sub scutul legii. Cel
 mai vestit și neîntrecut medi-
 cament contra perturbațiilor
 de mistuire, sgârșiri de sto-
 mac, colică, cathar, dureri de
 pept, influență etc., e foarte
 bună la începutul tuberculozei.
 Se capătă în 12 sticle mici, sau
 în 6 duble, ori în una mare
 deosebită provăzută cu incuie-
 toarea patentată. Prețul 5 cor.
 cu porto.

Unsoare Centifolia Thierry recunoscută ca „non plus ultra“
 contra rănilor vechi, aprinderi, vătămări, răniri,
 precum și tot felul de umfături. 2 borcane cu
 3 cor. 60 fl. cu porto.
 Bani se trimit înainte ori se ridică prin rambursă.

Apotheca Thierry în Pregreda

lângă izvorul mineral de apă aeră Rohits Sauerbrunn.
 Depozite în următoarele apothece: în Arad la
FÖLDES KELLEMEN și la **HAJOS ARPAD**.
 Se află în deposit și la **L. Vértes**, Lugos.

Atenție! Fac atenții mai ales pe revanzători
 să fie atenți la cumpărare și co-
 mandă la balzul meu brevetat prin lege. În
 senzul §§-lor 23 și 25 se espun toți cei ce nu
 cumpără balzul pregătit în apoteca mea, ea
 altul fals și care nu este provăzut cu breveta
 „Călugărița verde“, dar mai ales revanzătorii se
 pedepsesc cu o pedeapsă de 4000 coroane sau
 cu închisoarea corăzpunzătoare de un an. Tot
 așa stă lucrul cu celelalte amestecături fără
 orice preț strigate în piețe, cari însă nu sunt bune
 numai pentru a stoarce și înșela publicul.

Toți aceia

cari vor să aibă o

bicicletă

cu picioare trainice de mână sau cu motor
 să se adreseze cu încredere la

Gartner Samu

mare fabricant de mașini de cusut și biciclete

Arad, strada Weitzer János,
 (Palatul Minorților).

unde se află biciclete de toate felurile cu
 prețul cel mai moderat. Reparațiunile se fac
 punctual. — Mașini de cusut se află în ma-
 gazin permanent. Condițiuni favorabile pentru
 plată în rate.

Vânzare de trăsuri

Se află de vânzare

● trăsuri cu coperiș folosite ●

și altele

●● trăsuri noi de tot soiul ●●

cu prețuri ieftine.

Se primesc spre reparare — în timp
 scurt și preți moderat — trăsuri fo-
 losite, sau se schimbă.

Olasz Lajos, Arad

fabricant de trăsuri

Brzsébet királyné-körút, vis-à-vis de Ipartestület.

Prețuri moderate!

HOTELUL CEL MAI SPLENDID ARANJAT, RESTAURANT
CAFENEA. — In centrul orașului.**Központi Szálloda — Hotel Central**

Telefon 891.

ARAD

Telefon 891.

LOCUL DE STAT A TRANVAIULUI.

Iluminare electrică, telefon, băi, cafea, grădină, mâncări fran-
ceze și ungurești.Comande pentru prânzuri sau cercuri familiare, sau pentru nunți
se fac în modul cel mai prompt; afară de aceia saleturi acomode-
date pentru diferite societăți sunt la dispoziție în toată vremea.

SALĂ DE BAL.

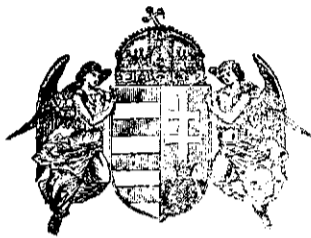
Cele mai escelente vinuri de podgorie, Rajna și Bordeaux. —
Tot felul de sampanie din țară și străinătate.

Sprijinul on. public îl cere cu toată stima

Ronai János, hotelier.

Serviciu escelent!

Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpesta în 1896.

**TURNĂTORIA
DE CLOPOTE**Fabrica de
scaune de fer
pentru clo-
pote - - alui**ANTONIU NOVOTNY**

TIMIȘOARA-FABRIC

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la
turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clo-
pote întregi, armonioase, pe ga-
ranție de mai mulți ani provă-
zute cu ajustări de fer bătut,
construite spre a le întoarce cu
ușurință în orice parte îndată ce
clopotele sunt bătute de o latură
fiind astfel mântuite de crepare.
Cu deosebire sunt recomandate**CLOPOTELE GĂURITE**de dînsul inventate, și premiate
în mai multe rînduri, cari sunt
provăzute în partea superioară —
ca violina — cu găuri ca figura Sși au un ton mai intensiv, mai adînc, mai limpede, mai plăcut
și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu,
astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton
cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu.Se mai recomandă apoi pentru facerea scaunelor de fer bătut, de sine stă-
tător — pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut
ca și spre turnarea de toace de metal. — Preț-curenturi ilustrate gratis.**STIMATE DOAMNE!**

Comandați numai odată de probă cosmeticul de înfrumșetare

Crema Havasi-Gyopár de dr. Biróși Vă veți convinge că acest cosmetic minunat îndepărtează imediat
pistruiile, petele de ficat și tot felul de erupțiuni de pelea feței, și îi
dă o frăgezime finerească. Un borcan mare 1 cor. Săpunul 70 fil.Cel mai eficace preparat contra anemiei, lipsa de
apetit și nenositare este preparatul alui Dr. BIRO Tokaji China-Vasbor
Are un gust plăcut, întărește și curăță sângele. Prețul unei sticle 2 cor. 40 fil.**„ARANYHARMAT“.**Prin întrebuințarea căruia se poate colora părul în blond-auriu. Acest mij-
loc e nesticăcios atât pentru păr cât și în general pentru sănătate. Nu vop-
sește! Nu murdărește! Prețul unei sticle cu îndrumare 3 coroane.

Toate aceste se află în deposit principal la:

Farmacia W O L F F, Kolozsvar.

Correspondență particulară în limba română!

**MOȘTENITORII LUI
TAGÁNYI ISTVÁN
ȘI KISJOLSVAI SZABÓ ISTVÁN**

proprietarii de vii de deal

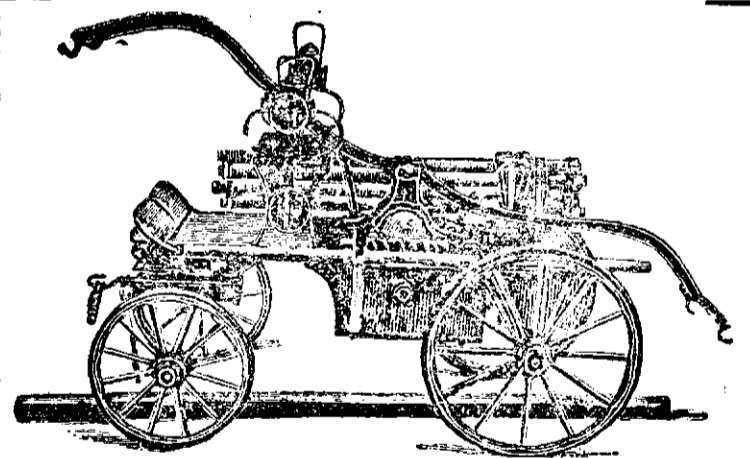
== își vind ==

VINURILEdin regia proprie exclusiv de
Mădierat, Miniș și Barațca,
vinuri albe și roșie de masă,
== de desert (aszu) ==

în Arad, strada Batthyányi nr. 24

în localul anume aranjat pen-
tru acest scop și le espediază
în butoie sau buteli în loc sau
în provincie.Catalog specificat de prețuri se trimite la
== dorință imediat. ==

Fondat în 1868.

TEUTSCH GYULA

Prima fabrica din Brașov

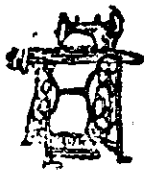
de mașini, pompe de stins focul
și tot felul de articole de alamă,
institut pentru nichelare, magazin
de biciclete, mașini de cusut și
mașini agricole

Brașov, str. Bolonya-vasut Nr. 9.

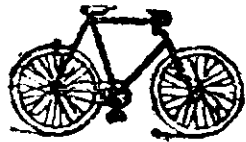
- - PROSPECTE - -

despre pompe de apă trimite gratis
și franco.

Telefon-Nr. 122.

Fempel E.
Pancsova.

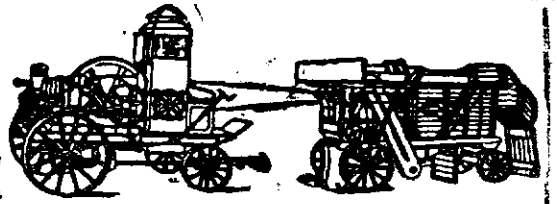
Espediază tot felul de mașini originale de prima calitate, d. e.: garnituri de îmblătit, ciure, grape, tăietori de tulei, mașini de sărămat, teasc de struguri, ș. a., ș. a.

Mai departe își recomandă magazinul cu **biciclete** cea mai bună fabricație, și **mașini de cusut**, precum și tot felul de părți alcătuitoare de biciclete și mașini de cusut.

Singurul reprezentant al mașinei de spălat **JOHNS.**

« In atelierul meu aranjat cu putere motorică primesc pentru reparațiuni tot felul de mașini originale, precum și mașini de cusut cu prețurile cele mai moderate. »

SCHMIDT
FRIGYES
és TÁRSA.

Atelier de repararea mașinelor și de lăcătușerie, provăzut cu putere electrică.

Nagyvárad, Hattyu-utca nr. 2.

Pregătim tot felul de lucrări, cari se țin de bransa noastră; astfel de exemplu: **Lumini electrice, porți de pompă, îngrădiri la bolte de morți și orice lucrări de relief și gastos mod.** Preătim apoi și reparăm și provedim din nou: **tot felul de mașini de economie, instrumente de economie, instrumente de aranjamente de moară, Transmissiuni, mașini de vapor, etc.** Acestea din urmă, ca măiestri mașiniști, ce luăm pe răspunderea noastră.

Mai ales punem mare pond pe îmbunătățirea mașinelor de tipografie și mutarea tipografiilor, fiindcă **SCHMIDT FRIGYES**, membrul firmei, a servit 14 ani de-a rândul în fabrica de mașini alui Wöcner J. és Társa din Bpsta.

Cel mai bun loc de cumpărat

TEA rusească

veritabilă

de China și Caravan în pachete originale măsurate.

Rum Jamaika

diferite soiuri veritabile

în sticle proprii se pot găsi

la drogueria și parfumeria lui

Vojtek és Weisz

ARAD.

Acuma a sosit

Untura de pește proaspătă
de Norvegia

fără culoare și miros, calitate escelentă.

Prețul unei sticle 2 coroane.

Contra

supărărilor reumatice
este escelentă

Spirtul Reuma

Încercat de alătea ori cu succes.

Prețul unei sticle 80 fileri.

Se capătă calitatea originală în farmacia lui

Rozsnyai Mátyás

Arad, Szabadság-tér.

Nr. telefon 331.

Nr. telefon 331.

IULIU ERŐS

SIBIU (NAGYSZEBEN).

Noutăți în toate soiurile de **oroloage, juvaere, articoli de aur și argint**, cadouri de nuntă și botez, inele de fidanțare gata, cercei, lanțuri de oroloage, brățare, utensilii pentru biserici și masă, obiecte de lux de toate soiurile în aur și argint.

Fiecare obiect de aur sau argint e examinat oficial și proba oficială vizibilă exact, afară de aceea se garantează în scris, că obiectul e veritabil. Trimitero numai cu rambursă.

Prețurante ilustrate la cerere gratis și franco.

Avis!

Am onoare a înștiința pe on. public că o acrivitate de mai mulți ani sub firma „Zimmermann și Eisele” — de unde m'am despărțit cu prietenie — am deschis cu ziua de azi pe **Piața Libertății Nr. 21** sub firma protocolară

Zimmermann Ignác

o prăvălie aranjată din nou, cu articole de lux, mode de bărbați și jucării de Norinberg.

Toate năsuințele mele se îndreaptă într'acolo, ca să câștig ca până acuma și în viitor încrederea on. public

Cu deosebită stimă:

ZIMMERMANN IGNACZ.

CUMPĂRĂTURI DE OCASIE!

Aduc la cunoștința on. public, că am cumpărat prăvălia de porcelanuri și sticlărie a Fraților Gebhart și din cauza greutăților mutată, toate articolele ce se află în magazin, precum sticlării, porcelanuri, lămpi, lustre de gaz și electrice, tot felul de articole de podobă, tăcămuri de masă de alpaun și alpaca de argint, vase de tert din nickel ș. a.

Prețuri ieftine!

Mobilierul prăvăliei e de vândut.

le vând cu preț redus
despre ce rog pe on. public să se convingă

Cu deosebită stimă:

Următorul Fraților Gebhart

RAUCH RAIMUND.

Prăvălie nouă pentru partea de sus a ghetelor.

Am onoare a atrage atențiunea domnilor pantofari că am deschis cu ziua de azi

o prăvălie pentru partea de sus a ghetelor.

Pregătesc în această branșă din propriul meu material cu preț moderat, lucru de lux, repede și punctual, pentru ce mă recomand în atențiunea și bunăvoința măiestrilor.

Cu deosebită stimă:

ALTMANN MÓR,

atelier pentru partea de sus a ghetelor.

Strada Boczkó, nr. 2.

FRATER és DÓMÖTÖR

cancelaria de arhitectură diplomată

ARAD, STRADA SALACZ GYULA NUMĂRUL 1.

Primește:

măsurarea, regularea, comasarea, parcelarea, orașelor, cömunelor, și a domeniilor precum și tracirozarea, plănuierea și construcția terenurilor de pădure și industriale.

Specialiști:

în plănuierea și înființarea regulărei de ape și a apaductelor.

Frideric Hönig

Turnătorie, fabrică de clopote și metal,
arangeată pe motor de vapor.

Arad, strada Rákoczi Nr. 11-28.

S'a fondat la 1840.

Premiat la 1890 cu cea mai mare
medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plată — recomandă clopotele sale cu patentă c.s. și reg. invenție proprie, cari au avântul că față cu ori-ce alte clopote, la turnarea unui și aceluiași clopot tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30% ci greutatea metalului.

Recomandă tot-odată clopote de ferce se pot învîrți și postamentele de fer, prin a căror întrebuițare clopotele se pot scuti de crepat și chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără-ca să se clătine turnul.

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învîrți, cum și turnarea din nou a clopotelor vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o supra-solvire reînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimt gratis.

Zsellér Imre

Atelier artistic pentru specialitate de ferești de biserică, pictură pe sticlă, pentru părți de sticlă, plumbuitor de artă și de mozaic

Budapest, VI., Aréna-ut 124.

Pân' acum s'au făcut în atelierul meu fereștile bisericelor romano-catolice din Bács-Almás, a celei din Nickine, din Grediște, Bácskula și Bodajk, a celei greco-orientale din Ujvidék, la cari mă provoc, ca și la parochii, cari au lucru distins din parte-mi.

Lösch József

fabrică de mașini de agronomie

== BÁCS-TOPOLYA ==

Recomandă

mașina de **HUNNIA** cu două
sămănat rânduri.

Fabricație ungurească!

— Poștiți și cereți inviațiuni asupra prețurilor. —